

www.e-rara.ch

**Cosmographiae introductio cum quibusdam geometriae ac
astronomiae principiis ad eam rem necessariis**

Waldseemüller, Martin

[Strassburg], 1507

Stadtbibliothek Schaffhausen

Shelf Mark: S Ink 46

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-79804>

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

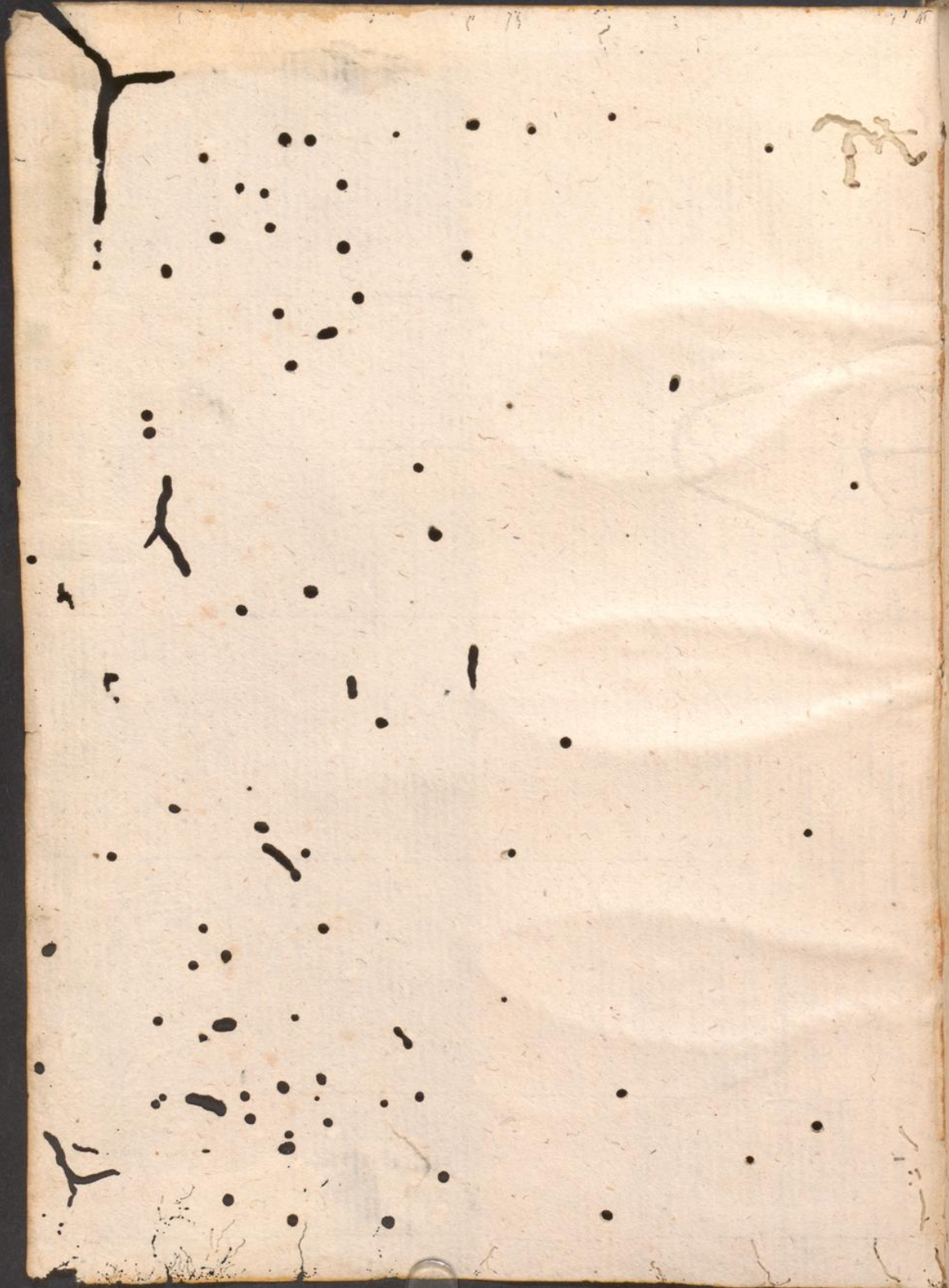
Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

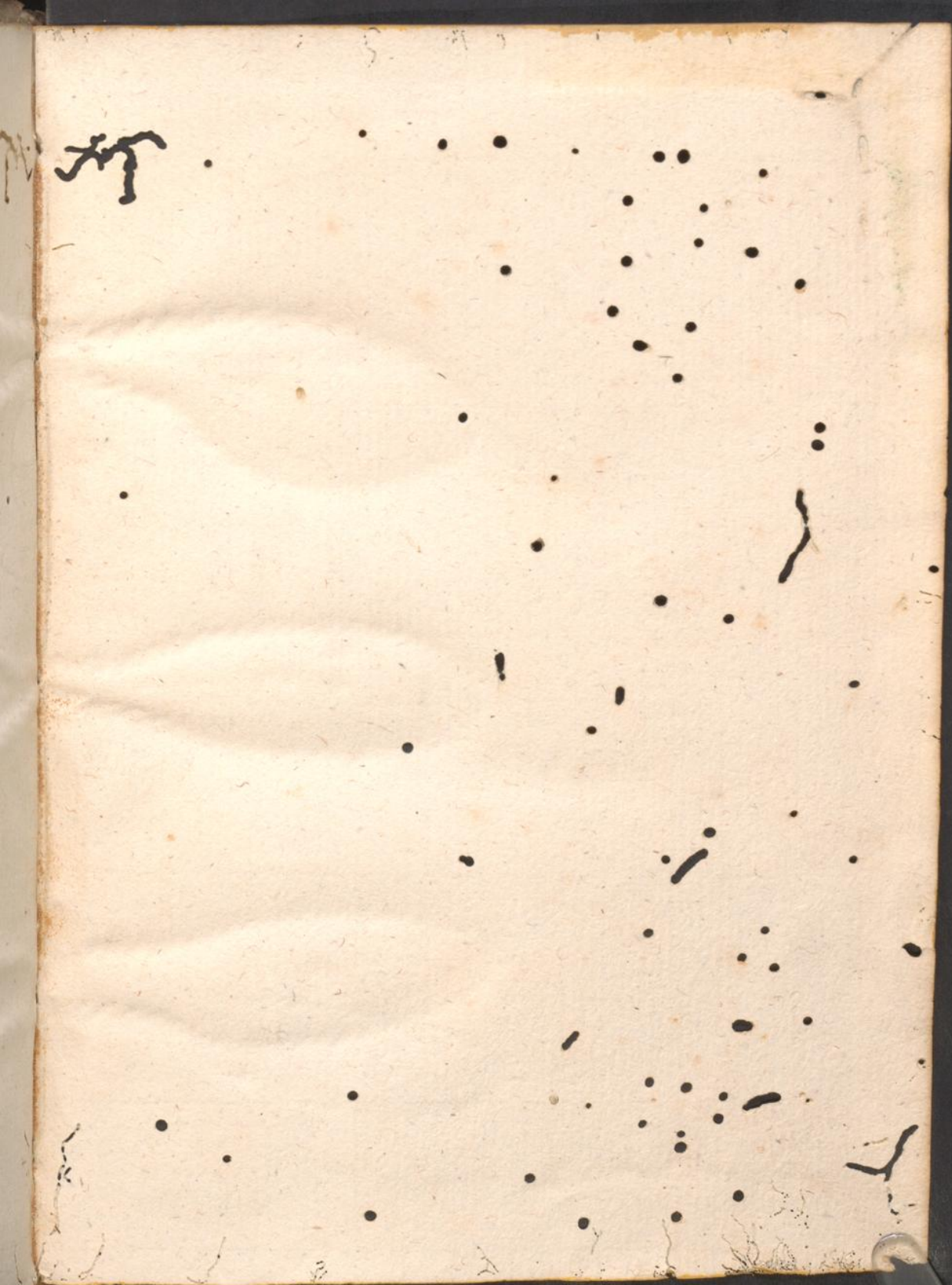
1489
46
Bibliothek

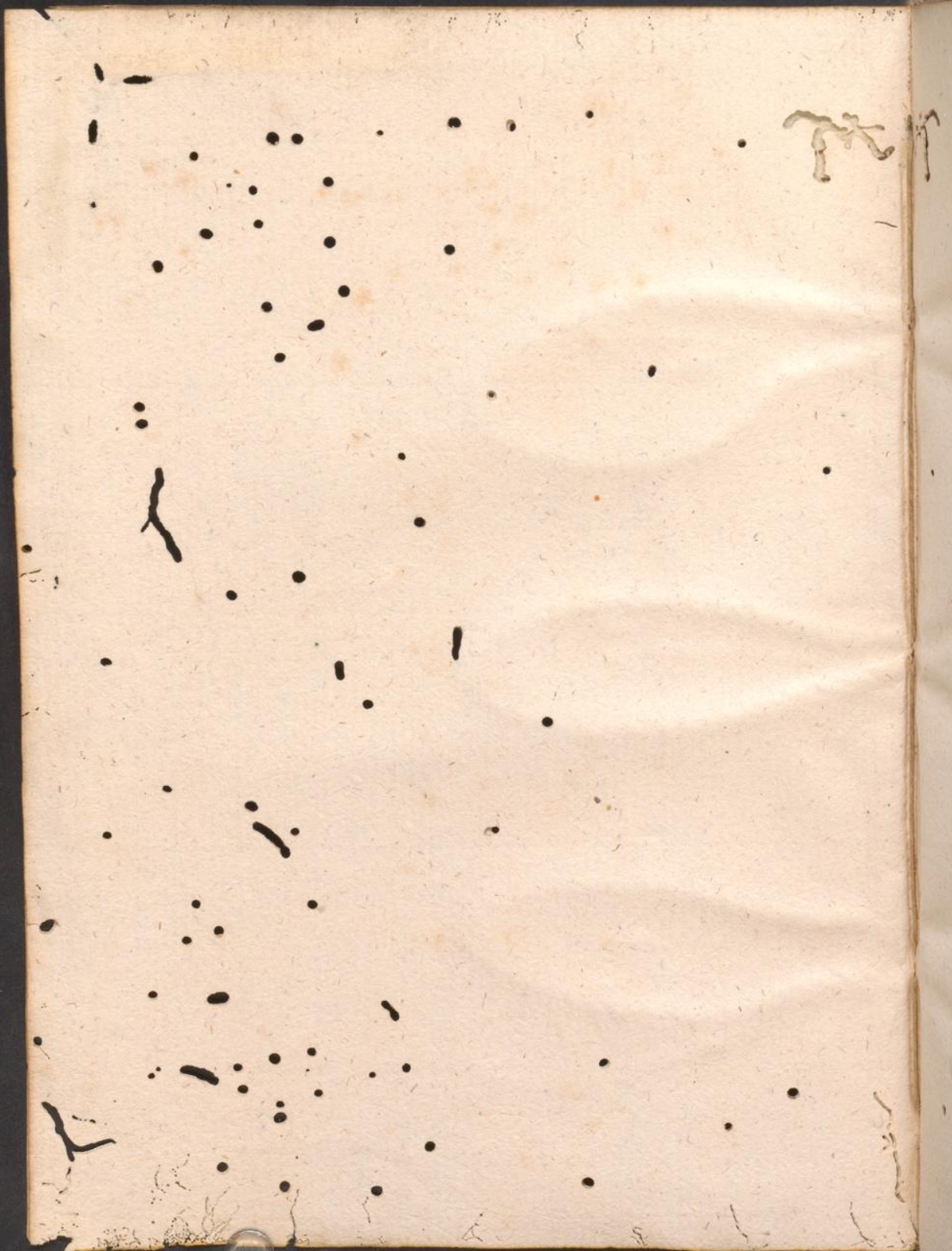

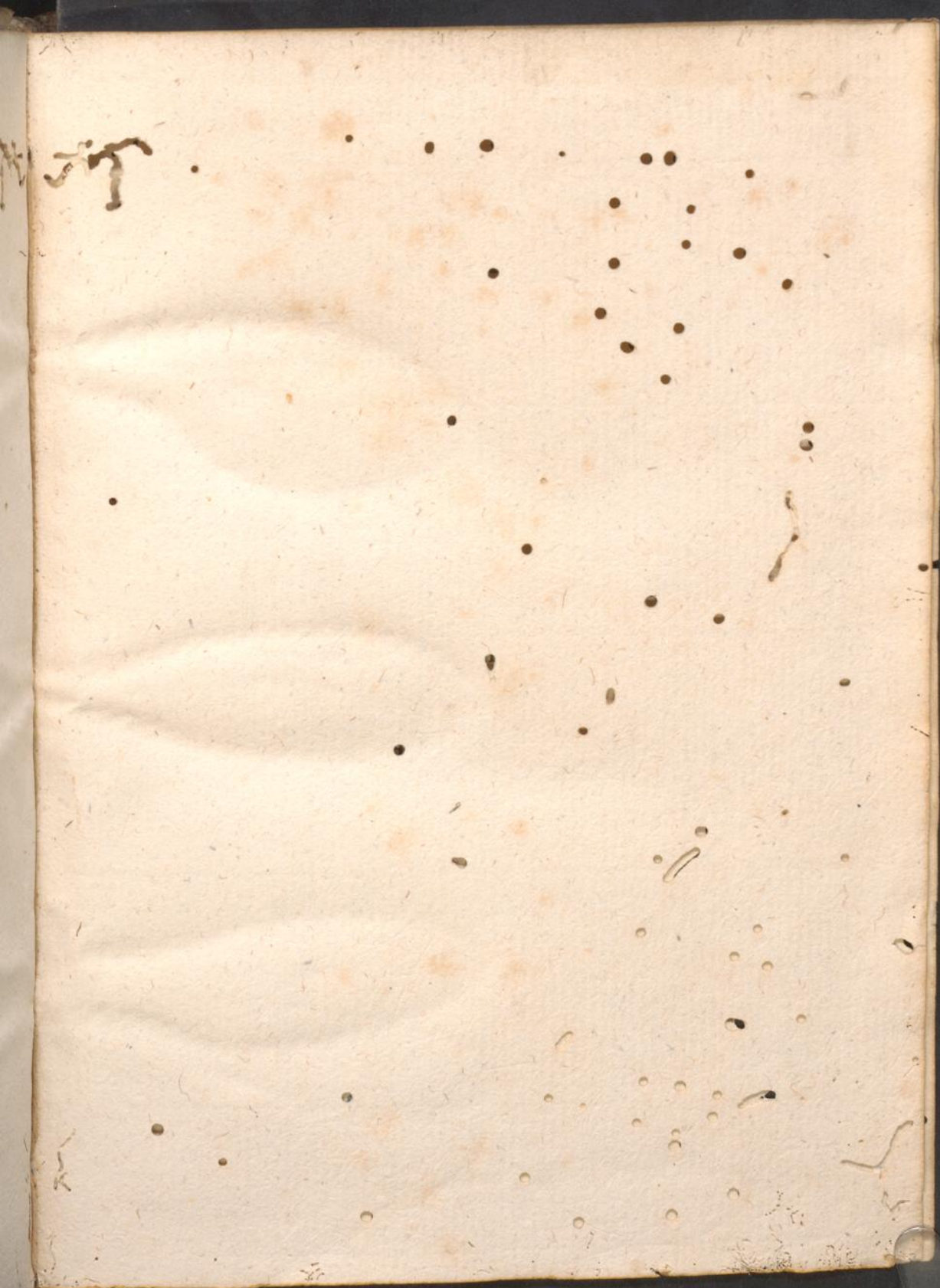

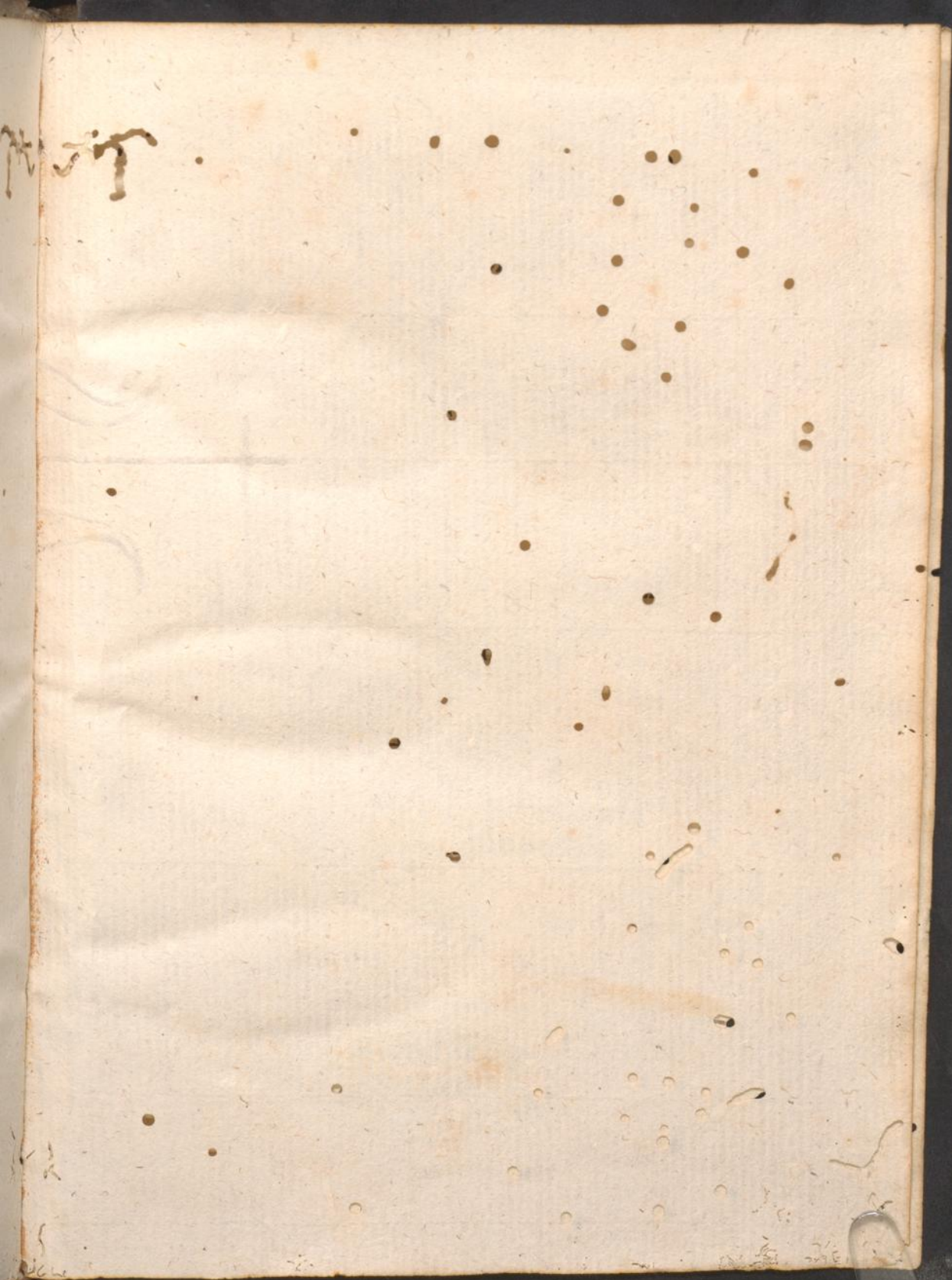

74

viciu q natiuitate. in u. m. a. i. a. t. e. m. e. n. t. o. u. m.
t. u. d. i. a. h. o. m. a. d. u. i. t. o. n. e. o. d. o. p.
t. u. n. d. a. t. u. d. i. a. h. o. m. a. d. u. i. t. o. n. e. o. d. o. p.
t. u. n. d. a. t. u. d. i. a. h. o. m. a. d. u. i. t. o. n. e. o. d. o. p.

ad p. i. o. n. e. s. q. t. i. n. m. o. l. l. y. d. i. u. e. l. i. c. e. s. a. g. n. o. s. s. i. t. u. r.
o. r. e. q. u. i. p. m. d. e. d. y. f. e. d. e. r. u. p. t. u. i. s. t. i. t. u. t. o. r. i. s. t. i. t. u. t. o. r. i. s.

COSMOGRAPHIAE
INTRODVCTIO
CVM QVIBVS
DAM GEOME
TRIAE
AC
ASTRONO
MIAE PRINCIPIIS AD
EAM REM NECESSARIIS

Insuper quattuor Americi
Vespucij nauigationes.

Vniuersalis Cosmographiae descriptio tam
in solido q̃plano/ eis etiam insertis
quae Ptholomæo ignota a nu
peris reperta sunt.

DISTHYCON

Cum deus astra regat/ & terræ climata Cæsar
Nec tellus/ nec eis sydera maius habent.

*Michael de Bracia Abbas
Goslarensis Comprouit
hanc lib. Anno 1592.*

DIVO MAXIMILIANO CAESARI SEM
PER AVGVSTO GYMNASIVM
VOSAGENSE NON RVDIBVS
INDOCTISVE ARTIVM HV
MANITATIS COMMEN
TATORIBVS NVNC EX
VLTANS GLORIAM
CVM FOELICI
DESIDERAT
PRINCI
PATV.

SI MVLTAS ADIISSE REGIONES ET
populorum ultimos vidisse/ non solum voluptari
um: sed etiam in vita conducibile est (quod in Pla
tone Apollonio Thyaneo atq; alijs multis philoso
phis qui indagandarum rerum causa remōtissimas
oras petiuerunt/clarum euadit.) Quis o Cæsar in
Boetius nictissime regionum atq; vrbium situs/ & externo
rum hominum.

Quos videt condens radios sub vndas
Rhæbus: extremo veniens ab ortu:
Quos premunt septem gelidi Triones;
Quos Nothus sicco violentus æstu
Torret ardentes recoquens harenas;

Quis inquā illorum oraniū ritus ac mores/ex li-
bris cognoscere: iucū dum ac vtile esse inficias ibit?
Sane(vt sapientū fert opinio) sicut longissime per-
egrinari laudabile est/ ita de quouis mortaliū cui
per īmensū ipsā terrarū orbis vel ex sola charta-
rum traditione longē lateq; spectabilis atq; cogni-
tus est non absurde repeti potest quod ab ipso poe-
tarum principe Homero musa Clyo de Naricio du Home
ce verbis istis rogabatur. rus

Dic mihi musa virum captæ post tempora Troie

Qui mores hominum multorum yidit & vrbes

Hinc effectum est/vt nobis(qui librariarū offici-
nam apud Lotharingie Vosagū in oppido cui vo-
cabulū est sancto Deodato/ nūper ereximus)Ptho-
lomei libros post exemplar græcum recognoscēti-
bus:necnō quattuor Americi Vespucij nauigatio-
nū lustratiōes adiicientibus:totius orbis typum tā
in solido q; plano(velut prēuiā quandā ylagogen)
pro communi studiosorum vtilitate parauerimus:
Quē tuę sacratissimę maiestati/cū terrarū dñs ex
istas dicare statuimus. Rati nos ipsos voti cōspo-
tes & ab emulorum machinamentis tuo (tam q; Achillis) clipeo tutissimos fore / si tuę maiestatis
acutissimo in eis rebus iudicio/ aliquantula saltem

A ij

ANTILOQVIVM

ex parte nos satisfecisse intellexerimus. Vale cæsar in
indytissime. Ex superius memorato sancti Deodati
oppido. Anno post natum Saluatorē supra sesquie
millesimum septimo.

TRACTANDORVM ORDO

Cum Cosmographiæ noticia sine præuia quadā
astronomiæ cognitione/ & ipsa etiam astronomia
sine Geometriæ principijs plene haberi nequeat: di
cemus primo in hac succincta introductiōe paucis
la de Geometriæ inchoamentis ad spheræ materia
lis intelligentiam seruientibus.

2 Deinde quid sphaera/axis/poli &c.

3 De cœli circulis.

4 Quandam ipsius spheræ secundum graduū ratio
nes Theoricam ponemus.

5 De quinque Zonis cœlestibus earumdemque & gra
duum cœli ad terram applicatione.

6 De Paralellis.

7 De climatibus orbis.

8 De ventis cū eorum & aliarū rerū figura vniuersali

9 Nō in capite quedā de diuisiōe terre/de sinibus ma
ris/de insulis/ & locorum ab inuicē distantiā dicent.

Addetur etiam quadrans Cosmographo utilis.

Ultimo loco quatuor Americi Vespucij subiūgent: p
fectiōes. Et Cosmo. tā solidā quā planā describemus.

DE PRINCIPIIS GEOMETRIÆ
AD SPHERÆ NOTICIAM
NECESSARIIS.
CAPVT PRIMVM

VIA IN SEQUENTIBVS
circuli/circumferentię/centri/dia-
metri/ & id genus aliorum crebra
mentio fiet: ideo primum nobis
singillatim/ de talibus breuissime
tractandum venit.

Est igitur Circulus/ figura plana vna quidem cir-
cumducta linea contenta: in cuius medio punctus
est/ a quo omnes rectę lineę ad circũdantem lineã
eductę ad inuicem sunt æquales.

Figura plana/ est cuius medium nõ subsultat/ ne-
q̃ ab extremis egreditur.

Circũferentia/ est linea circulũ continens ad quã
omnes rectę lineę a cẽtro circuli eiectę inter se sunt
æquales/ quę & ambitus/ & circuitus/ curuaturaq̃
ac circulus a latinis/ græce autẽ periphēria dicit̃.

Centrum circuli/ est punctus ille/ a quo omnes
rectę ad lineam circulum continentẽ eductę ad in-
uicem sunt æquales.

Dimidiũ circulus/ est figura plana diametro cir-
culi & medietate circũferentię contenta.

Diameter circuli/ est quęcũq̃ linea recta per cen-

SPHERHAE MATE:

trum circuli transiens vtrinque ad circuli peripheriam eiecta.

Linea recta/ est a puncto ad punctum extensio breuissima.

Angulus est duarum litterarum mutuus contactus. Est enim figuræ particula a lineæ contactu in amplitudinem surgens.

Angulus rectus/ est angulus ex linea supra lineam cadente/ & vtrinque altitudo duos ad inuicem æquales angulos faciente causatus: quæ si rectæ lineæ continet rectilineus: si curuæ/ curuus spheruliscus dicitur. Obtusus est qui est recto maior. Acutus recto minor.

Solidum/ est corpus longitudine/ latitudine/ altitudineque dimensum.

Altitudo/ crassities/ profunditas idem.

Integrum est res tota/ aut rei pars quæ sexagenaria partitione non prouenit.

Minutum/ est sexagesima integri pars.

Secundum/ sexagesima pars minuti.

Tertium sexagesima secundi: & ita deinceps.

Caput secundum. Quid sphaera axis poli &c. strictissime perdocet.

Antea quæ aliquis Cosmographiæ noticiam haberi possit/ necessum est ut sphaeræ materialis cognitionem habeat. Postquod vniuersi orbis descriptionem primo a Ptholomeo atque alijs traditam/ & deinde per alios amplificatam/ nuper vero ab Americo Ves-

RVDIMENTA

spatio latius illustratâ facilius intelliget. Igitur sphaera
(vt eam Theodosius in libro de spheris definit) est Theod.
solida & corporea figura vna quidē conuexa supfi dosius
cie contenta/in cuius medio punctus est/a quo om
nes rectę ad circumferentiam eductę ad inuicē sunt
ęquales. Et cum (vt neotericis placet) decē sint sphe
rę cœlestis sit materialis sphaera ad instar octauę (q̃
quod stellifera sit aplanis dicitur) ex circulis artifi
cialiter ad inuicem iunctis per virgulam & axē me
dium centrum (quę terra est) tangentem cōposita.

Axis spherę/est linea per centrū spherę transiens
ex vtracq; parte suas extremitates ad spherę circōfe
rentiam applicans: circa quam sphaera/sicut tota cir
ca axem carri (qui stipes teres est) intorquetur &
conuertitur/ estq; ipsius circuli diametrus. De quo
Manlius ita loquitur.

Aera per gelidum tenuis deducitur axis:

Sydereus medium circa quem voluitur orbis:

Poli (qui & cardines & vertices dicuntur) sunt
puncta cœli axem terminantia/ ita fixa vt nūq; mo
ueantur sed perpetuo eodem loco maneant. Et quę
hic de axe ac polis dicuntur ad octauā spheram re
ferenda sunt. Quoniam in presentiarum materialis
sphere determinationē/q̃ (vt diximus) octauę sphe
rę similitudinem habet/ suscepimus. Sunt itaq; eo
rum duo principales/ vnus septentrionalis (qui &
Arcticus & Borealis appellat/ alter Australis/ quę

Man
lius.

A iij

SPHERAE MATE.

Virgil. Antarticum vocant/ de his Virgilius ait:
Hic vertex nobis semper sublimis/ at illum
Sub pedibus stix atra videt manescq; profundi.

• Nos em̃ iu Europa & Asia degētes polū Arcti-
cū ppetuo videmus: q̃ sic dicit̃ ab Arcto vel Arctu
rq; maiorē Vrsa q̃ & Calisto & Elice nominatur &
septētrionales a septē stellis plaustrī/ quæ Triones
vocitant̃: & sunt minoris Vrsæ/ quam etiam Cyno-
suram appellant. Vnde Mantuanus Baptista.

• **Baptist.** Tu nobis Elice nobis Cynosura/ per altum.
Carme. Te duce vela damus &c. Itē Borealis & Aquilo-
nicus ab eius mundi parte ṽeto. Naute stellam ma-
ris vocare assueverunt. Huic oppositus est antarcti-
cus: vñ & nomē sortit̃. Nam anti græca dictio lati-
ne cōtra significat. Is & Nothicus & Austronothi-
cus dicit̃: atq; a nobis ppter terrę circulū qui est de-
uexus videri nō pōt: sed ab antipodibus (q̃s esse cō-
pertū est) cernit̃. Vbi & orbiter annotādum/ quod
deuexū/ rei sphericę tumorē & ventrem significat.
Conuexū ỹo eius cōtrariū est/ & cōcanitatē notat:
Sunt præterea duo aliī poli ipsius zodiaci/ duos in
cælo circulos arcticū. s. & antarcticū describentes.
Verū quia zodiaci & arctici atq; antarctici (qui in
cælo sunt circuli) mentionē fecimus: ideo capite se-
quenti de circulis tractabimus.

De circulis cœli. Caput tertium.

Duplices sunt circuli q̃ & segmīa ab auctoribus

RVDIMENTA

dicuntur in sphaera & coelo/nō reuera quidē existētes sed imaginabiles:maiores.s.& minores.

Maior circulus is est/ qui incōuexa sup̄ficie sp̄heræ descriptus ipsam in duo equa diuidit/horū sunt sex.Aequator.s.Zodiacus/Colurus equinoctior/ Colurus solsticioꝝ/ Meridianus/ & Horizon.

Circulus minor in sphaera est/ qui in eadē sphaeræ superficie descriptus sphaeram minime in duo equa diuidit.Tales sunt quattuor.Arcticus/Cancricorni/& Antarcticus.Ita summatim sunt decem de quibus debita serie & primo quidem de maioribus dicemus.

Aequator (qui & primi mobilis angulus & equinoctialis dicitur) est circulus maior sphaeram in duo aequalia diuidens/ secundum quamlibet sui partem ab vtroq; polo eque distans: sic dictus quoniam solem ipsum transeunte (quod bis in anno in principio arietis.s.mense Martio/& principio librę mense septembri contingit) toto terrarum orbe æquinoctium & dies nocti æqualis est.

Aequinoctiū Marcij/arietis/ vernale.

Aequinoctiū Septembris/librę/ autumnale.

Zodiacus/est circulus maior æquatorem in duobus punctis quę sunt principia arietis & librę/ dirimens/cuius vna medietatū ad Septentrionē/ altera vero ad Austrum declinat.Ita dictus vel a zodion quod animal significat/ qm̄ duodecim animalia in

SPHERAE MATE:

Virgil. se habet/vel a zoe quod est vita: quia oim inferiorum vita secundū planetarū motus sub ipsa esse diguoscit. Latini eū signiferū vocāt: q. xij. signa in se ferat. Atq; obliquū circulū. Hinc & Maro inquit. Obliquus qua se signorum verteret ordo.

In media zodiaci latitudine circularis linea ipsum in duō æqua partiēs & vltro citroq; sex latitu. gra. relinquens intelligit: quā eclipticā vocant/eo quod nunq; solis aut lunæ deliquiū & eclipsis cōtingat nisi eorum vterq; sub ea linea in eodem vel oppositis gradibus decurrat. In eodem si solare futurum sit deliquium. In oppositis vero si ipsius lunę. Et sol semper sub ea linea medius incedit/necq; vltro deuiat. Luna autem & cæteri planetarum nunc sub ea nunc citra vel vltra expaciati vagantur.

Cæsar Duo sunt in sphaera coluri/ qui solsticia & æquinoclia distinguunt. Ita a Colon græce quod membrum significat/& vsis bobus (quos magnitudine Elephantum Cæsar cōmentariorū lib. iij. in Herconia silua esse ait) dicti/ quoniā sicut cauda bouis membrum erecta semicirculum & non completum facit ita nobis colurus semp imperfectus apparet. Vna enim medietas videtur/ cum alia sit occultata.

Colurus solsticiorū qui & declinationū dicitur est circulus maior per principia cancri & capricorni/p polos eclipticę parit & polos mundi transiens

Aequinoctiorū colurus itidem circulus maior est

RVDIMENTA

per principia arietis ac librę & mūdi polos trāliēs:

Meridianus est circulus maior per punctū verticis & polos mundi tranſiens. Tales in generalibus noſtris tam ſolido q̃ plano decē gradibus ab inuicem diſtinximus. Eſt autē punctū verticis (quod et zenith dicit̃) in cœlo pūctus directē rei ſuppoſitus:

Horizon (quem finitorem quoq̃ dicūt) eſt ſphæræ circulus maior ſuperius hemiſpherium (id eſt dimidiū ſphæræ) ab inferiori diuidens. Eſtq̃ is in quē ſub diuo conſiſtentiū/circūducentiūq̃ oculos videtur obtutus deficere: qui & partem cœli viſam a nō viſa dirimere cernit. Diuerſarū autē regionum varius eſt horizon: & omnium horizonū capitis vertex/polus dicitur. Nam tale punctū omniq̃ ab finitore atq̃ ipſo horizonte æque diſtat. Et hæc de circulis maioribus/ nunc ad minores veniamus.

Circulus arcticus eſt circulus minor quem polus zodiaci ad motum primi mobilis circa polum mundi arcticum deſcribit.

Antarcticus/ eſt circulus minor quē alter polus zodiaci circa polum mūdi antarcticum cauſat atq̃ deſcribit. Nuncupamus autē polum zodiaci de quo etiam ſuperiori capite diximus) punctū vnde cūq̃ ab ecliptica æque diſtantiem. Sunt enim poli zodiaci axis eclipticæ extremitates. Et q̃ta eſt maxima ſolis declinatio (de qua mox plura) tanta eſt poli zodiaci a polo mundi diſtantiā.

SPHERÆ MATE.

Tropicus Cancrī/est circulus minor quem sol in principio cancrī existens ad motū primi mobilis describit/qui & solsticiū æstiuū dicitur.

Tropicus Capricorni/est circulus minor quē sol initium capricorni tenens ad motū primi mobilis describit. Hunc etiam circulum brumę dicimus.

Cæterum quia declinationis mentionē fecimus ideo annotandum.

Declinationē esse quando sol de æquinoctiali ad Tropicum cancrī scandit/vel ad capricorni tropicū a nobis descendit.

Ascensionē pro contrario accipimus/quā. s. a tropicis æquatori propinquat. Licet a cyros & improprie a quibusdam dicat ascendere quando nobis propinquat/ & descendere cū a nobis discedit. Hactenus de circulis/iam ad spherę Theoricā & latiorē quandam graduum quibus tales ab inuicem distēt speculationem accedamus.

CAPVT QVINTVM

De quadam spherę Theoricæ secundum graduum rationes.

Sphera cœlestis quinque ligatur circulis principalioribus vno maiore & quattuor minoribus. Arctico. s. cancrī/æquatore/capricorni/& antarctico. Equus æquator est maior/alij quattuor minores. Hos ipsos vtpotius quā intersunt spacia authores Zonas Virgil. vocare asueuerūt. Hinc & Virgilius in Georgi. ait.

RVDIMENTA

Quinq; tenent cœlum zonæ: quarū vna chorus
Semper sole rubeus / & torrida semper ab igni est
Quam circum extremę dextra læuac; trahuntur
Cerulea glacie concretæ atq; himbribus atris:
Has inter mediamq; duæ mortalibus ægris
Munere concessæ diuum: & via secta per ambas
Obliquus qua se signorum verteret ordo.

De quar; qualitate in sequentibus plura dicent.
Quia vero supius tetigimus q; polus Zodiaci circ-
culum arcticum describat: ideo pro vltiori specu-
latione sciendum hoc de superiori Zodiaci polo
(qui in. 66. gradu &. 9. miñ. eleuationis situs est at-
q; a polo arctico. 22. gradibus ac. 51. miñ. distat) in-
telligi oportere.

Vbi & illud nō ignorandum. Gradum tricesimā
signi partem esse. Et signum duodecimam circuli. Grad:
Signū:
At triginta duodecies multiplicata. 360. reddunt.
Quare liquidum euadit quod gradus iterū tricente
sima & sexagesima circuli pars esse definiri posset.

Circulum autem antarcticum polus zodiaci infe-
rior describit: qui in eodem gradu declinationis si-
tus est / & æque a polo antarctico distat sicut infe-
rior ab arctico.

Tropicū cancri / eclipticæ reflexio / siue maxima
solis versus septentrionem declinatio (quæ ab æqui-
noctiali ad. 33. grad. &. 51. miñ. sita est) designat.

Tropicū capricorni / alia eclipticæ reflexio / siue

B

SPHERAE MATE.

maxima solis versus Austrum declinatio (quæ ad totidem gradus sicut prædicta sita est) describit.

Distantia inter tropicū cancri & circulum arcticū est. 22. graduum & .18. min. Totidem etiā graduum est distantia inter tropicum capricorni & circulum antarcticum.

Aequatorem media cœli amplitudo a polis mundi æque distans efficit.

Huc vsq; de quinque zonis & earum ab inuicem distantia; consequenter etiam strictim de reliquis quædam trademus.

Circulum zodiaci eius ipsius poli ostendunt / a quibus vsq; ad tropicos (id est maximas solis declinationes & solsticia). 22. grad. & .18. min. sunt. Est q; zodiaci latitudo ab ecliptica versus utrosq; tropicos sex graduum & in vniuersum. 12. grad.

Coluros declinationū & ascensionū signant solsticia & æquinoctia / hñq; sub polis mundi sese per axem cœli ad angulos rectos sphaerales intersecant. Similiter per æquatorē. Sed p zodiacū æquinoctiorum coluri vadentes constituūt angulos obliquos cum per solsticiorum zodiaci rectos causent.

Circulum meridionalem (mobilem quidem) axis idem sub ipsis polis continet.

Horizontis circulū / declarat zenith. Ipsum enim tanq; polus eius superior existēs ubiq; ab eo æque distat. Atq; diuidit idem circulus horizontis / hemisphaera.

RVDIMENTA

Spheriū nostrū ab altero per solis ortū & occasum.
His vero qui sub æquinoctiali sunt per vtrosq; mū
di polos. Et distat semper zenith in omni horizon
te ab ipsius circūferentia. 90. gradibus qui sunt quar
ta pars circuli. Estq; peripheria horizontis quater
distantiam inter zenith & horizonta superans.

Id demū animaduersione nō est indignum axem
mundi in materiali sphaera diametraliter ab eiusdem
polis per centrum mundi (quæ est terra) transire.

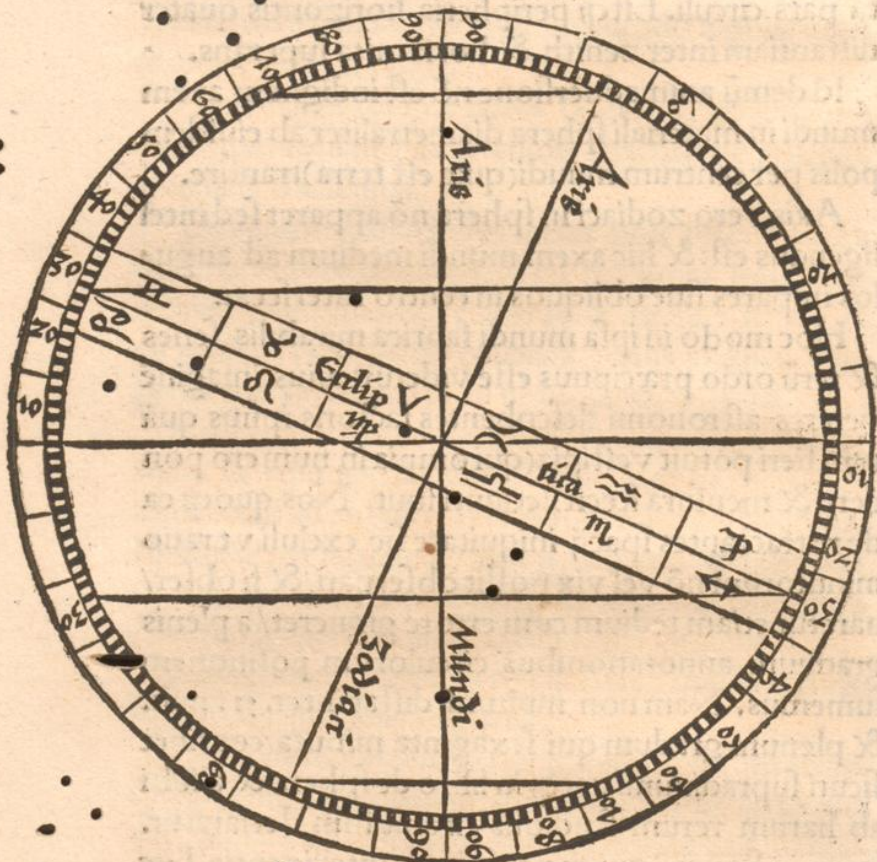
Axis vero zodiaci in sphaera nō apparet sed intel
ligendus est: & hic axem mundi medium ad angu
los impares siue obliquos in centro interfecat.

Hoc modo in ipsa mundi fabrica mirabilis series
& rerū ordo præcipuus esse videtur: cuius imaginē
veteres astronomi describentes factoris ipsius quā
tum fieri potuit vestigia (qui omnia in numero pon
dere & mensura fecit) sequuti sunt. Nos quoq; ea
de re tractantes spacij iniquitate sic exclusi vt ratio
minutorum nō vel vix possit obseruari/ & si obser
uaretur etiam tedium cum errore gigneret/ a plenis
graduum annotationibus circulorum positionem
sumemus. Nam non multum distat inter. 51. min.
& plenum gradum qui sexaginta minuta continet
sicuti supradiximus: atq; in libro de sphaera & alijs
ab harum rerum studiosis ex amussim declaratur.
Itaq; in figura / quam pro talium intelligentia hoc
loco subiungemus/ ipsi bini tropici cancri: scilicet

SPHERÆ MATE.

maxime solis declinatiōis ab æquinoctiali. 22. gradi-
bus distabūt. Quātū & poli ipsius zodiaci/ siue cir-
culi arcticus & antarcticus a polis mūdi sunt distan-
tes sup̄ sexagesimū sextū eleuationis gradum siti.

Polus Arcticus

Polus Antarcticus

RVDIMENTA

De quinque Zonis celestibus/ earundemque
& graduū cœli ad terrā applicatione.

CAPVT QVINTVM

Haftenus breuiffime de nouellis Geometrie pri
cipijs/de sphaera/polis/quinque zonis/atque ipsis mū
di circulis/ rerūque taliū quadam Theorica diximas:
nūc recto (ni fallor) ordine de applicatione horū cir
culorū & graduū ad ipsam terrā suscipienda deter
minatio venit. Ergo igit sciendū est in terra quinque
plagas per zonas praedictas distingui. vnde & Oui
dius in Methamorphosi ait.

Vtque duae dextera cœlum totidemque sinistra
Parte secant zone/ quinta est ardentior illis
Sic onus inclusum numero distinxit eodem
Cura dei: totidemque plage tellure premuntur
Quarū quae media est non est habitabilis estu
Nix tegit alta duas/ totidem inter vtrasque locauit
Temperiemque dedit mixta cum frigore flamma.

Et vt res apertior fiat/ quattuor minores circuli
Arcticus/ cancri/ capricorni/ & antarcticus deter
minant distinguuntque quinque cœli zonas. Vt (verbi
causa) esto in sequenti figura. a. polus mundi arcti
cus. b. c. circulus boreus. d. e. circulus cancri. f. g. cir
culus capricorni. h. k. antarcticus. l. xpo polus nothi
cus. Erit prima zona. f. Borea arcticaque totū inter. b
a. c. interceptū spaciū/ quae perpetuo frigore rigens
inhabitata est. Secunda erit totum inter. b. c. & d. e.

B. iij

SPHERAE MATE.

interceptū spaciū/ temperata atq; habitabilis. Tertia totū inter. d.e.f. g. mediū spacium feruore male egreq; habitabilis. Sol em̄ illic scđm lineā. f.e. (quae nobis eclipticā designat) assidua volubilitate gyros ducēs suo feruore eā reddit torridā atq; inhabitatā. Quarta est totū inter. f.g. & h.k. spaciū temperata atq; habitabilis/ si aquarū vastitas & altera coeli facies id impune sinat. Quinta est totum inter. h.k.i. interclusum spacium frigore semper horrens atq; inhabitata.

Cum autē dicimus aliquā coeli zonā vel habitatā vel inhabitatā/ hāc denotatiōē a simili zona terrae illi coelesti plagē subiecta itelligi volumus: & quando habitatam aut habitabilem dicimus/ bene & facile habitabilem. Cum vero inhabitatā vel inhabitabile/ egre difficileq; habitabile itelligimus. Sunt em̄ qui exustā torridamq; zonā nūc habitāt multi. Vt q Chersonesum aureā incolūt/ vt Taprobanenses/ Aethiopes: & maximā pars terrē semp̄ incognitē nup̄ ab Americo Vespucio repte. Qua de re ipsi quattuor subiungentur nauigationes ex Italico sermone in Gallicū/ & ex gallico in latinum versę.

Itaq; sciendū quod(vt & subsequēs indicat figura) prima zona q̄ polo arctico proxima est. 23. gradus latitudinis & .51. min. habet.

Secunda quę antarctica atq; illi ipsi par est/ totidē.

Tertia temperata. 22. & .19. min.

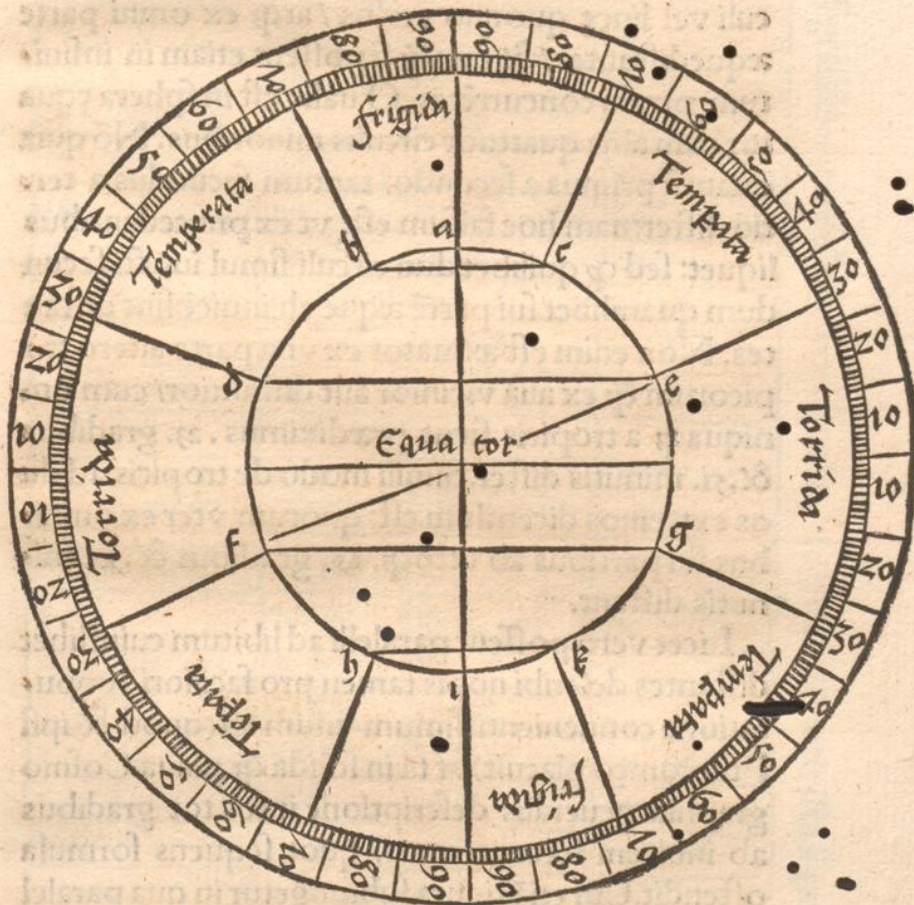
RVDIMENTA :

Quarta quæ pars est/totidem.

Quinta 70 torrida & media gradus. 27. & 22. mi.

Sed horum quendam typum ponamus.

Polus Arcticus

Polus Antarcticus

B. unj

SPHERÆ MATE.

CAPVT SEXTVM

De paralellis.

Paralelli (qui ab Almucanthat dicuntur) sunt circuli vel lineę quoquo versus / atq; ex omni parte æquedistantes / & nunq; si possent etiam in infinitum protrahi concurrētes. Qualis est in sphaera equator cum alijs quattuor circulis minoribus. Nō quia quantū primus a secundo / tantum secundus a tertio distet: nam hoc falsum est: vt ex præcedentibus liquet: sed q; quilibet duo circuli simul iuncti secundum quamlibet sui partē æque ab inuicē sint distantes. Non enim est æquator ex vna parte altero tropicorum q; ex alia vicinior aut distantior / cum omniquaq; a tropicis sicut prædiximus. 23. gradibus & 51. minutis distet. Simili modo de tropicis ad duos extremos dicendum est: quorum vter ex omnibus sui partibus ab vtroq; 22. gradibus & 22. minutis distat.

Licet vero possent paralelli ad libitum cuiuslibet distantes describi nobis tamen pro faciliiori supputatione conuenientissimum visum est (quod & ipsi Ptholomeo placuit) vt tā in solida q; plana Cosmographiæ geueralis descriptione ipsos tot gradibus ab inuicem secerneremus / quot sequens formula ostendit. Cui etiā figura subiungetur in qua paralellos per terrā vtrinq; ad sphaeram cœli protrahemus.

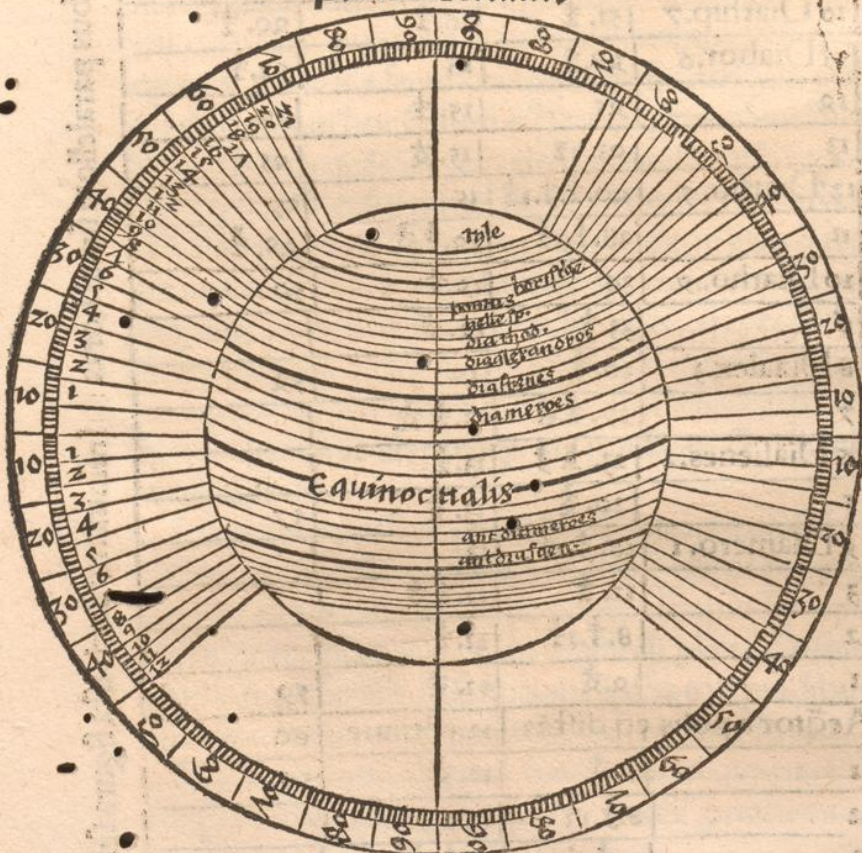
Paralelli ab æquat.	gradus cœli	Hore die rum ma.	Quot milli. fa. grā. unus
21 Diatiles 6	63	20	29. $\frac{1}{2}$
20	61	19	
19	58	18	23. $\frac{1}{2}$
18	56	17	$\frac{1}{2}$
17	52	17	37. $\frac{1}{2}$
16 Diarhip. 7	51. $\frac{1}{2}$	16. $\frac{1}{2}$	20. $\frac{1}{2}$
15 Diabor. 6	28. $\frac{1}{2}$	16	22. $\frac{1}{2}$
12	25	15. $\frac{1}{2}$	22
13	23. $\frac{1}{2}$	15. $\frac{1}{2}$	25
12 Diarho. 5	20. $\frac{1}{2}$. $\frac{1}{2}$. $\frac{1}{2}$	15	27
11	38. $\frac{1}{2}$. $\frac{1}{2}$	12. $\frac{1}{2}$. $\frac{1}{2}$	28. $\frac{1}{2}$
10 Diarho. 2	36	12. $\frac{1}{2}$	50
9	33. $\frac{1}{2}$	12. $\frac{1}{2}$	
8 Diaalex. 3	30. $\frac{1}{2}$	12	52
7	27. $\frac{1}{2}$. $\frac{1}{2}$	13. $\frac{1}{2}$. $\frac{1}{2}$	
6 Diasienes. 2	23. $\frac{1}{2}$. $\frac{1}{2}$	13. $\frac{1}{2}$	
5	20. $\frac{1}{2}$	13. $\frac{1}{2}$	57
2 Diamero. 1	16. $\frac{1}{2}$. $\frac{1}{2}$	13	
3	12. $\frac{1}{2}$	12. $\frac{1}{2}$. $\frac{1}{2}$	
2	8. $\frac{1}{2}$. $\frac{1}{2}$	12. $\frac{1}{2}$	
1	2. $\frac{1}{2}$	12. $\frac{1}{2}$	59
Aeq̃tor a polis æq̃ distās		12. cōtinuē	60
1	2. $\frac{1}{2}$	12. $\frac{1}{2}$	59
2	8. $\frac{1}{2}$. $\frac{1}{2}$	12. $\frac{1}{2}$	
3	12. $\frac{1}{2}$	12. $\frac{1}{2}$. $\frac{1}{2}$	
2 Diameroes.	16. $\frac{1}{2}$. $\frac{1}{2}$	13	
5	20. $\frac{1}{2}$	13. $\frac{1}{2}$	

Climata cū gradibus parallelorū simul horas
Insinuat numeris istā figura suis.

Para. & cli.	Gradus	Hore	Milliaria
6 Antidiasienes	23. $\frac{1}{2}$	13. $\frac{1}{2}$	52
7.	27. $\frac{1}{2}$	13. $\frac{1}{2}$	

Et ita deinceps versus Antarcticū polū. Quod
& subsequens figura cōmonstrat.

polus Arcticus

Polus Antarcticus

RVDIMENTA

De climatibus caput vij.

Licet clima propriè regio interpretetur/ hoc tas-
men loco spacium terre inter duas eque distantes ap-
pellatur/ in quo porrectissime diei ab initio climatis
vsq; ad finem dimidiæ horæ variatio est. Et quotiū
aliquod clima ab æquatore fuerit/ tot semihoris lon-
gissima eius loci dies superat diem nocti æqualem.
Suntq; ipsorum septem gemina: q̄nis ad austrum
nō sit septimum adhuc lustratum. Sed Boream ver-
sus Ptholomæus terram septem semihorarū spacio
hospitalem & habitabilem inuenit: quæ septē clima-
ta ab insigni aut vrbe/ aut fluiuo/ aut monte sua no-
mina sunt sortita.

Primū dicitur Dia Meroes/ a dia quod apud grecos
per significat/ & casu patrio iungit. Atq; a Me-
roe q̄ est Affricæ ciuitas in torrida zona citra equa-
torem. 16. gradibus sita/ in quo parallelo & ipse Ni-
lus esse inuenitur. Eius/ & subsequētium etiā initium
medium & finem atq; maximè diei in quolibet ipso-
rum horas generale nostrū (pro cuius intelligentia
hæc scribimus) tibi liquidō ostendet.

Dia Sienes a Siene Aegypti vrbe/ quod est pro-
uinciæ Thebaidos principium.

Dia Alexandrias. Ab Alexandria insigni vrbe
Affricæ Aegypti Metropoli: quam Alexander ma-
gnus condidit: de quo dictū est a poeta. Vnus pe-
lco iuueni non sufficit orbis.

Climata. 7

SPHERAE MATE.

2 Dia Rhodon/ a Rhodo Asię minoris insula: quę
& sui nominis in ea sitam nostra tempestate clarā
Rhod. ciuitatem habet/ fortiter Thurcarum efferos belli-
dos. cosq; impetus sustinentem/ atq; profligantem ge-
nerosissime.

5 Dia Rhomes: ab vrbe Europe notissima/ inter Ita-
licas maxime clara/ & insigni olim gentiū domitri-
ce/ atq; orbis capite/ nūc patris patrū maximi sede.

6 Dia Borischenes/ a magno Scytharū fluuio qui
est quartus ab Histro.

7 Dia Rhipheon/ a Ripheis mōtibus qui in Sarma-
rica Europa insignes sunt ppetua niue candentes.

Ab his insignibus locis per quę ferme climatum
lineę medię transeunt septem climata (quę Ptholo-
meus posuit) sua sortiuntur nomina.

Octauū Ptholomeus non posuit/ cum illud terre
(quodcunq; est) ipsi incognitum a nuperioribus lu-
stratū sit: & dicitur Diaeyles/ quod ipsius principiū
(qui est paralellus ab æquatore. 21.) rectissime per
Tylen sit ptenus. Est antē Tyle septentrionalis in-
sula/ de qua Maro noster. Tibi seruiet vltima Tile.

Virgil.

Et hæc de climatibus ab æquatore septentrionem
versus. Pari modo dicendū est de eis quę sunt vltra
æquinoctialē ad Austrū/ quorū sex cōtraria nomina
habentia sunt lustrata et dici possunt antidia Mero-
es/ antidia Alexandrias/ antidia Rhodon/ antidia
Rhomes/ antidia Borischenes: a græca p̄ticula anti

RVDIMENTA

que oppositū vel contra denotat. Atq; in sexto di-
mate Antarcticū versus/ & pars extrema Affricæ
nuper reperta & Zamziber/laua minor/ & Seula
insule/ & quarta orbis pars(quam quia Americus
inuenit Amerigen/ quasi Americi terrā/siue Ame-
cam nuncupare licet)sitæ sunt. De quibus Australi
bus climatibus hæc Pomponij Mellæ Geographi
verba intelligenda sunt/ vbi ait. Zone habitabiles
paria agunt anni tempora/ verum non pariter. An-
tichthones alteram/nos alteram incolimus. Illius si-
tus ob ardorē intercedētis plage incognitus/ huius
dicendus est. Vbi animaduertendum est quod cli-
matum quodq; alios q̃ aliud plerumq; foetus pro-
ducat/cum diuersæ sunt naturæ/ & alia atq; alia sy-
derum virtute moderentur. Vnde Virgilins.

Ame-
rige
Pōpo:
Melæ

Virgil.

Nec vero terræ ferre omnes omnia possunt
Hic segetes/ illic veniunt scelicius vug
Arborei foetus alibi/atq; iniussa virescunt
Gramia. Nōne vides croceos vt Thmolos odores
India mittit ebur/ mittunt sua thura Sabæi
At Calybes nudi ferrum: virosq; pontus
Castorea. Eliados palmas Epiros equarum &c.

CAPVT OCTAVVM

De ventis.

Quoniā in superioribus ventorū aliquando in-
cidentally memores fuimus(cū. s. polū Boreū/polum
Nothicū/ atq; id genus alia diximus/ & ipsorum

C

SPHERAE MATE.

cognitio nō nihil momenti/ imo magnā vtilitatem
ad Cosmographiam habere dignoscitur. ideo hoc
subsequenti capite quedā de ventis(qui & spiritus
& flatus dicuntur) trademus. Est igitur ventus(vt
a philosophis definitur) exhalatio calida & sicca la-
teraliter circa terram mota &c.

Quia vero sol secundū binos tropicos/ & ipsum
æquatorē triplicē ortū atq; occasum/ æstiuale. s. æquo-
ctiale/ ac hyemale seruat/ & meridiei sicut & ipsius
septentrionis vtrinque sint latera/ quarū quilibet propriū
ventū habet: ideo summatim. xij. sunt vēti/ tres orien-
tis/ tres occidentis/ totidē meridiei/ & medie noctis
totidē: ex quibus quattuor q in sequenti formula mediū
locū tenebūt principales sunt/ alij minus princi-

	Oriens	Occidens.
Collat.	Trop. Canc.	Cecias
Medij.	Aequator.	Subsolanus
		Fauoni q & Zephi.
Vento- rum for- ma.	Collat.	Trop. Cap.
		Eurus qui & Vultur.
		Affricus q & Lybs
	Collat.	Meridies
		Media nox
		Euronothus
		Septentrio
	Medij	Auster/ q &
		Aquilo qui
		Nothus
		& Boreas.
	Collat.	Lybonothus
		Trachias q
		& Circius.

RVDIMENTA

Poetę tñ minus principales (q & collaterales di-
cunt) p principalioribus ex licētia (vt suus sibi mos
est) usurpare consueuerunt. Hinc & Ouidius ait. Ouidi.

Eurus ad auroram Nabathęaq; regna recessit
Persidaq; & radijs iuga subdita matutinis.

Vesper & occiduo quę littora sole tepescunt

Proxima sunt Zephiro: Scythiā/septēq; Triones

Horriſer inuaſit Boreas/contraria tellus

Nubibus aſſiduīs/pluuioq; mādēſcit ab auctro.

Est autē subſolani aura ſaluberrima/ quę a ſole
purior & ſubtilior alijs efficitur.

Zephirus caloris & humoris temperiem habēs
montium pruinas reſoluit. Vnde eſt illud Virgilij Virgil.

Liquit & putris Zephiro ſe glēba reſoluit.

Auſtri ſtatus crebro tempeſtatū/procellarū/ātq;
himbrium preſagus eſt. Quare & Nazo inſit. Ma Ouidi.
didis Nothus euolat aliſ.

Aqlo ſuo rigore aq; ligat/ātq; cōſtringit. Virgil. Virgil.
Et glacies hyems aquilonibus aſperat vndaſ. Gallina

Hiſ de ventis Gallinarū noſtrū multę doctriņę rius.
virū ſequētes quattuor edere verſiculos memini.
Eurus & Eoo ſat Subſolanus ab ortu.

Flatibus occaſum Zephiruſq; fauoniuſ implet.

Auſter in extremis Lybię & Nothus eſtuat oriſ.

Sudificuſ Boreas Aquiloq; minatur ab axe.

Et licet venti ſeptentrionales ſint natura frigidi/
nihilominuſ tamen quando torridam zonam per-

COSMOGRAPHIAE

transseunt/ mitigantur: sicut & de Austro torridam
Zonam antea q̄ ad nos veniat transeūte/ comper-
tum est. Quod sequentibus versibus insinuatur.

Quoc̄ loco prodit gelidus furit Auster/ & arctis
Cogit aquas vinculis/ at dum per torrida flatu
Sydera transierit/ nostras captandus in oras
Commeat: & Boreę seuissima tela retorquet

At contra Boreas nobis grauis/ orbe sub imo
Fit ratione pari moderatis leuior alis.

Cætera mox varios qua cursus flamina mittunt
Immutant proprię naturam sedis eundo.

Hucusq̄ de ventis dictū sufficiat/ ponamus nunc
harū omniū figurā vniuersalē: in qua sint poli/ axes
circuli cū maiores/ tum etiam minores/ oriens/ occi-
dens/ quinq̄ zonę/ gradus lōgitudinis/ latitudinis
tam ipsius terrę q̄ coeli/ paralleli climata venti &c.

CAPVT NONVM. De quibusdam Cosmographiæ rudimentis.

Omne terrę ambitū ad coeli spacium puncti obti-
nere rationē astronomicis demonstrationibus con-
stat. Ita vt si ad coelestis globi magnitudinem con-
feratur/ nihil spacij prorsus habere iudicet. Et huius
quidem tam exigue in mundo regionis quarta fere
portio est quę Ptholomęo cognita a nobis animā-
tibus incolitur. Atq̄ in tres partes hactenus scissa
fuit. Europam: Affricam/ & Asiam.

RVDIMENTA

Europa ab occidente mari Athlantico / a septē:
Britannico / ab oriente Thanai / Meotide palude: &
pōto: a meridie mari mediterraneo clauditur / habet
q̄ in se Hispaniam / Galliam / Germaniā / & etiam
Italiam / Græciam / & Sarmatiam. Sic dicta a filia re
dis Agenoris eius nominis: quę dum virginibns. Ti
rijs comitata in marino littore puellati studio lude
ret & canistra floribus stiparet / ab Ioue in thaurū
niueum verso rapta illius tergo infedisse / & p̄ equo
ra ponti in Crētam delata terræ contra iacenti no
men dedisse creditur.

Affrica ab occidente mari Athlantico / a meridie
oceanō æthiopico / a septentrione mari mediterræ
neo / & ab ortu Nili flumine terminatur. Ea in se cō
plectitur Mauritanias Tingitanam & Cēsariensem
Libiam interiorem / Numidiam (quā & Mapaliam
dicunt) minorē Affricā (in qua est Chartago Rho
mani imperij olim pertinax æmula) Cyreneicam /
Marmaricam / Lybiam (quo etiā nomine tota Affri
ca a Libe rege Maurithanię appellatur) æthiopiā in
teriorē / ægyptum &c. Et dicitur Affrica quod frigo
ris rigiditate careat.

Asia (quæ cæteras magnitudine & opibus lon
gissime vincit) ab Europa Thanai fluuiio / atq; ab
Affrica Ischmo (qui in australē plagā distentus Ara
bię & ægypti sinum perscindit) secernit. Hæc prin
cipalissimas regiones habet Bithiniam / Gallatiam /

COSMOGRAPHIAE

Cepadociam/Pamphiliam/Lidiā/Ciliciā/Armenias maiorem & minorem. Colchiden/Hircaniam. Hiberiam/ Albaniam: & præterea multas quas singillatim enumerare longa mora esset. Ita dicta ab eius nominis regina.

Americo

Nunc vero & hæc partes sunt latius lustratæ/ & alia quarta pars per Americū Vesputum(vt in sequentibus audietur) inuenta est: quā non video cur quis iure vetet ab Americo inuentore sagacis ingenij viro Amerigen quasi Americi terram/ siue Americam dicendam: cum & Europa & Asia a mulieribus sua sortita sint nomina. Eius sitū & gentis mores ex his binis Americi nauigationibus quæ sequuntur liquide intelligi datur.

Priscia.

Hunc in modum terra iam quadripartita cognoscitur: & sunt tres primæ partes cōtinentes: quarta est insula: cum omni quāq; mari circūdata cōspiciatur. Et licet mare vnū sit quēadmodum & ipsa tellus: multis tamen sinibus distinctum/ & innumeris repletum insulis varia sibi noīa assumit: quæ in Cosmographiæ tabulis conspiciuntur: & Priscianus in translatione Dionisij talibus enumerat versibus.
Circuit Oceani gurgēs tamen vndiq; vastus
Qui quous vnus sit/plurima nomina sumit.
Finibus Hesperijs Athlanticus ille vocatur
At Boreæ qua gens furit Armiaspa sub armis
Dicit ille piger nec non Satur. idē mortuus est alijs:

RDIMENTA

Vnde tamen primo conscendit lumine Titan • Mare
 Eoumque vocant atque Indum nomine pontum Eoum
 Sed qua deuexus calidum polus excipit austrum Indicū
 Aethiopumque simul pelagus Rubrumque vocatur æthio-
 Circuit oceanus sic totum maximus orbem picum
 Nominibus varijs celebratus.
 Persecat Hesperiam primus qui porgitur vndis
 Pamphilicumque latus Lybie prætendit ab oris Paphio
 Sic minor est reliquis/maior quæ Caspia tellus licum
 Suscipit intransit vastis aquilonis ab vndis
 Nomine Saturni quod Thetis possidet equor Caspiū
 Caspius iste sinus simul Hircanumque vocatur
 At duo qui veniunt australis ab equore ponti Hirca
 Hic supra currens mare Persicus efficit altum Persiū
 E regione situs/qua Caspia voluitur vnda.
 Fluctuat ast alter Panchæque littora pulsat
 Euxeni contra pelagus protentus in austros.
 Ordine principium capiens æthlantis ab vnda Athlan-
 Herculeo celebrant quam mente munere Gades: ticum
 Coeliferamque tenet stans æthlas monte columnas Hercu-
 Est primus vastis qui pontus Hibericus vndis leum
 Diuidit Europen Lybia communis utriusque
 Hinc atque hinc statuæ sunt: ambæ littora cernunt
 Hæc Lybies hæc Europes aduersa tuendo.
 Gallicus hunc gurgis: qui Celtica littora pulsat Gallicū
 Excipit: hunc sequitur Ligurum cognomine dictus
 Qua domini rerum terris creuere latinis.
 Ad petram leucen aquilonis ab axe reductus

COSMOGRAPHIAE

Quæ freta Sicaniæ concludit littere curuo
 Insula sed Cynos proprijs pulsatur ab vndis:
 Intra sardonium pelagus Celtumq; refusis
 Inde salis tumidus Tyrrheni voluitur ætus
 Ad partes vergens australes / excipit istum
 Sicaniæ gurgis solis deflexus ad ortus:
 Qui procul effusus Pachynis tenditur oris
 Ad Cræten summâ (quæ prominet equore) rupem:
 Qua Gortyna potens medijs qua Phæstos in aruis
 Arietis hanc rupem simulantem vertice frontem
 Pro merito graui Criu dixere metopon.
 Hoc mare Gargani concludit lapygis ora:
 Illinc incipias extenditur Adria vastus:
 Ad Boream penetrans pello solemq; cadentē.
 Ionius pariter sinus hic perhibetur ab orbe:
 Diuidit & geminas diuersis partibus oras:
 Quas tamen extremas cōiungit terminus vnus
 A dexteram partē protenditur Illyris alma:
 Post hanc Dalmatiæ populorū martia tellus
 Ad Iënam Ausoniæ porrectus continet Isthmos
 Quæ tria circūdant maria vndiq; littore curuo
 Tyrrhenum / Siculam / necnō simul Adria vastus
 Finibus at proprijs exceptant singula ventos.
 Tyrrhenum Zephyro: Siculum sed tundiæ austro:
 Adria succurrens Eoo frangitur Euro.
 At post Sicaniam tractu diffunditur alto
 Syrtis Ad Syrtim pelagus / Lybicus quæ cingitur oris:

RVDIMENTA

Maio rem postq̃ minor excipit: equora longe

Atq; sinu gemino resonantia littora pulsant

Finibus a Siculis Creteum tenditur equor

Ad solis veniens ortus Salmonida poscens

Dicitur Eous qui Crete terminus esse.

Post hanc geminū mare vastū fluctibus atris:

Fluctibus Hismarici Boreę quod tundiť atris.

Quod ruit aduersus celsę de partibus arcti

Quod prius est phariū phibēt: hoc littora tāgit

Præcipitis casu montis: post vnda secunda

Sidoniū est pelagus: penetrat qua gurgite pontus

Isicus arctoas ad partes æquore vergens

Non longe rectus. Cilicum nam frangitur oris.

Hinc Zephiros poscens veluti draco flectit vndis

Quod iuga montiuagus vastat: siluasq; fatigat:

Partibus extremis Pamphilia clauditur isto:

Atq; Chelidonię rupes cinguntur eodem

At procul hunc zephyrus finit Batareide summa

Post hæc arctoas ad partes aspice rursus

Aegeum superat qui fluctibus equora cuncta:

Dispersas vasto qui gurgite Cycladas ambit

Terminat hunc imbros pariter Tenedosq; coercēs

Angusta trahitur/qua fauce Propontidis vnda

Asia: quam supra populis distenditur amplis

Ad Notiam partem: qua latus ducitur Isthmos:

Threicius sequitur post Bospherus ostia ponti:

Hoc nullum perhibent terras angustius orbis

Mare
Creteū

Phariū

Sidoni
um

Aegeū

bospho
rus.

D

COSMOGRAPHIAE

Symple- Est fretum dirimens: hic sunt Symplegades arctē
gades Panditur hic ponti pelagus Titanis ad ortus

Quod petit obliquo Boream solemq; meatu

Hinc atq; hinc medio percurrunt equore colles:

Vnus qui veniens Asiē de parte Carambis

Dicitur australi: sed contra finibus alter

Prominet Europē hunc criu dixere metopon:

Ergo conueniunt aduersi gurgite tanto

Distantes quantū ternis transire diebus

Eualeat naus: binarum sic equore pontum

Aspicias similem cornu quod flectitur arcus

Neruo curuati distento dextera neruum

Assimilat: recto trahitur nam linea ductu

Extra quā Boream quo scandit sola Carambis

Sed formam cornu geminatis flexibus edit

Littus: quod pontum cingit sub parte sinistra

Meotis In quam Meotis penetrans aquilionis ad axes

Quam Scythiē gentes circundant vndiq; ripis

Et matrem ponti perhibent Meotidis vndam:

Scilicet hic ponti vis exit gurgite multo

Thaurē Cimmeriū torrens per Bosphoron hic vbi thaurū

Cimmerij gelidis habitant sub finibus imum

Hec maris est species splendens hec forma pfundi:

Est autē vt pdiximus marē plenū insulis e qbus
 maxime & picipaliores iuxta Ptholomeū hē sunt:

Taprobana in mari Indico sub equatore

Albion quæ & Britannia & Anglia

RVDIMENTA

Sardinia in mari mediterraneo
 Candia quæ & Creta in sinu Aegeo?
 Selandia
 Sicilia in mari mediterraneo
 Corfyca
 Ciprus

Extra Ptholomeum

Madagascar in mari Prasodo
 Zamzibar
 Iaua in Oceano Indico orientali
 Angama
 Peuta In oceano Indico
 Seula

Zipangri in Oceano occidentali
 Hæ sunt ingentes quas cingit Tethyos vnda
 Insulæ adhuc alię diuersis partibus orbis.
 Diuersę plures fama latuere minores
 Auris difficiles nautis vel portibus aptę
 Quarū nō facile est mihi promere noīa versu?

Cæterū vt vnus loci ab altero distantia cognoscere possis poli eleuatio tibi cū primis cōsideranda venit. Annotandū igit paucis quod (vt ex superiori bus liquet) viuētibus sub paralelo ægnoctiali vterq; polus in horizonte est. Eunti autē ad septentrionem eo magis subleuat polus quāto plus aliquis ab æquatore discesserit. Quæ poli eleuatio regionum & locorum ab æquatore distantiam demonstrat.

D ij

Priscia

COSMOGRAPHIAE

Proloquium Est em̄ tātus loci tractus ab equatore cuius mēsurā scire desideras/Quāta est eleuatio poli ad zenith eius dē. Ex quibus milliariū numerus facilis cognitu euadit/dū eundē p̄ numerū eleuationis poli multiplica ueris. Verū tñ non sunt scd̄m Ptholomei sententiā milliaria a circulo eq̄noctiali ad arcton vbiq; gētū equalia. Nā primo equatoris gradu vsq; ad duodecimū/qlibet graduū sexaginta Italica milliaria continent q̄ faciūt. 15. Germanica. Cōmuniter em̄ q̄ttuor Italica pro vno Germanico reputant̄. Et a. 12. gradu vsq; ad. 25. quilibet. 59. milliaria facit/quæ sunt Germanis. 12. $\frac{1}{2}$. $\frac{1}{4}$. Atq; vt res fiat apertior/ponemus formulam sequentem.

	Gradus	Gradus	Millia. Ital.	Mil. Ger.
Aequator. Tropicus.	1	12	60	15
	12	25	59	14 $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$
	25	30	54	13 $\frac{1}{2}$
	30	31	50	12 $\frac{1}{2}$
	31	41	41	11 $\frac{1}{4}$
	41 usq; ad	51 faciunt	40	10
	51	51	32	8
Circulus Arcti. Polus. Arcti.	51	63	28	7
	63	66	26	6 $\frac{1}{2}$
	66	10	21	5 $\frac{1}{4}$
	10	80	6	1 $\frac{1}{2}$
	80	90		0

RVDIMENTA

Et ita quoq; ab æquinoctiali versus polos tã an-
tarcticum q̃ arcticum graduū latitudinis cōtinen-
tia variatur. Quod si scire volueris/ quot ab vno
loco ad alium milliaria sint/ perpende diligenter in
quibus gradibus latitudinis sint talia loca/ & quot
gradus medient/ deinde vide in formula superiori
quot milliaria talis gradus habeat/ & multiplica nu-
merū milliariū per numerū mediorū graduum/ atq;
milliarium numerus resultabit: quæ cum Italica fue-
rint diuidas per quattuor/ & Germanica habebis.
Hæc p inductione ad Cosmographiã dicta sufficiat
si te modo ammouerimus prius/ nos in depingēdis
tabulis typi generalis nō omnimodo sequutos esse
Ptholomeū/ præsertim circa nouas terras vbi in car-
tis marinis aliter animaduertimus equatorē consti-
tui q̃ Ptholomeus fecerit. Et p inde nō debēt nos
statim culpæ qui illud ipsum notauerint. Cōsulto
em̃ fecimus quod hic Ptholomeū/ alibi cartas ma-
rinas sequuti sumus. Cũ & ipse Ptholomeus quin-
to capite primi libri. Nos omnes continentis par-
tes ob suę magnitudinis excessum ad ipsius perue-
nisse noticiam dicat/ & qualis quemadmodum se
habeant ob peregrinantium negligentiam sibi mi-
nus diligenter traditas/ alias esse quas aliter atq; ali-
ter se habere cōtingat ob corruptiones & mutatio-
nes in quibus pro parte corruisse cognitę sunt. Fuit
igitur necesse (quod ipse sibi etiã faciendū ait) ad nos

Notes:

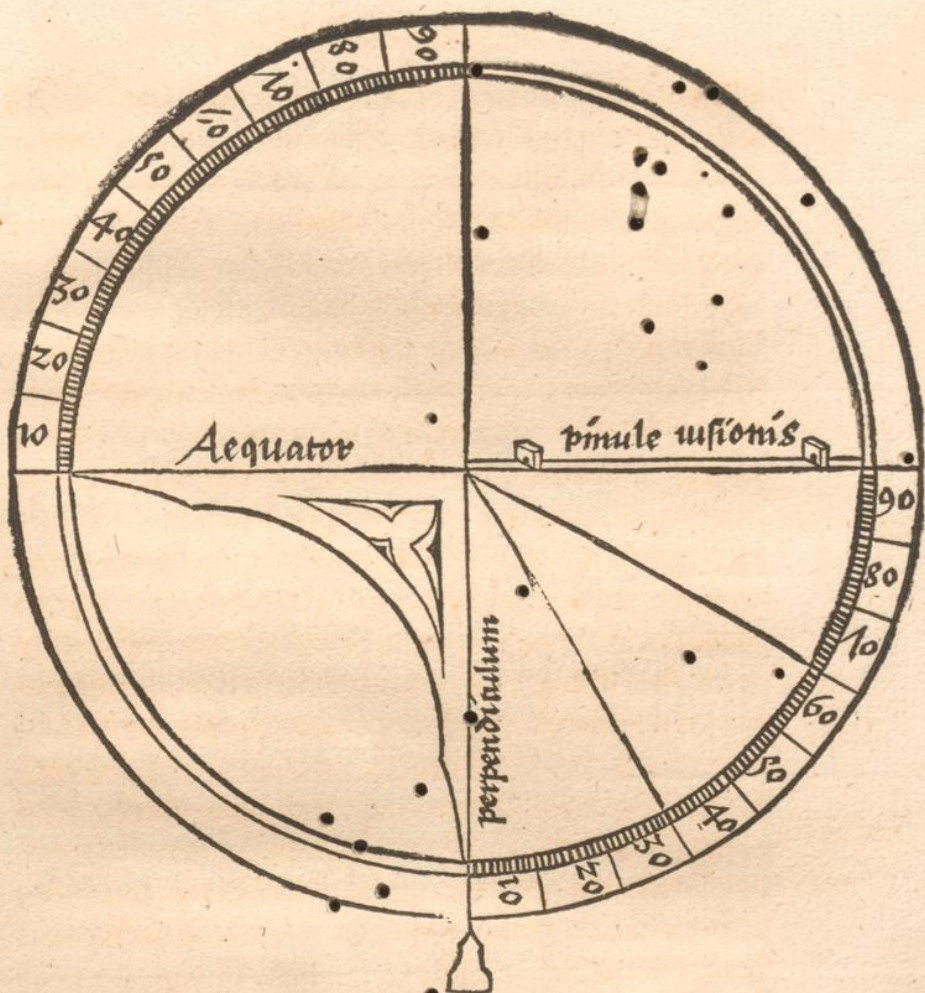
Ptholo-
meus.

APPENDIX

uas temporis nostri/traditiões magis intendere. Et
ita quidē temporauimus rem: vt in plano circa no-
uas terras & alia quēpiam Ptholomeum: in solido
vērō quod plano addit descriptionē Americi subse-
quentem sectati fuerimus.

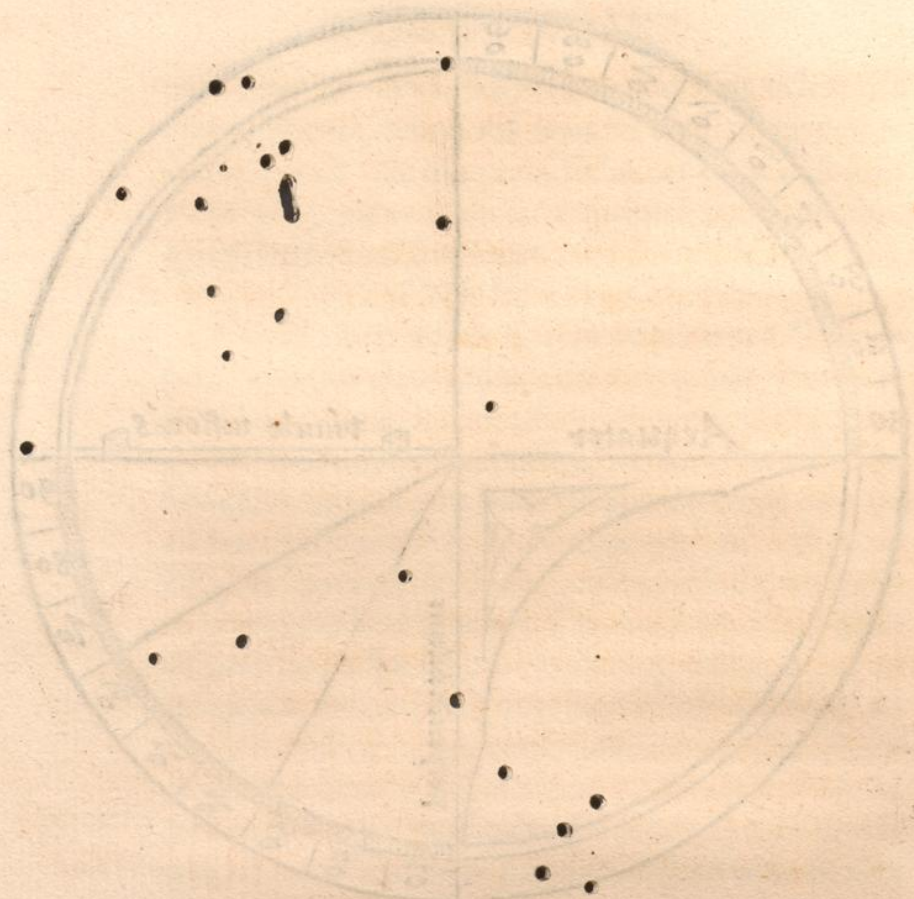
APPENDIX

Annectamus adhuc superioribus antea q̄ rece-
ptui canamus eleuationis poli atq; ipsius zenith ac
cētri horizontis & climatū quadrantē velut parer-
gon & quoddam corolariū. Quamuis si recte con-
siderauerimus is quadrans de quo dicemus non sit
ad has res impertinēs. Cosmographū em̄ vel maxi-
me poli supra caput eleuationē/zenith/& terrę cli-
mata cognoscere oportet. Forma itaq; idem qua-
drans hoc pacto. Diuide quēcunq; circulum in par-
tes quattuor/ita quod duę diametri se in centro ad
angulos rectos inter secent: quarū vna (quæ altera
sui parte pinnulas habet) axem polorū mundi/ & al-
tera equatorem significabit. Deinde eā partē circuli
quę est inter semiaxem pinnulas habentem/ & alte-
ram semidiametrum in partes.xc.diuidas/ atq; op-
positā in totidem/figasq; perpendiculū ad centrum
& paratus erit quadrans. Cuius hic est vsus. Verte
eū ita vt p pinnularū foramina polū directē videas
& ad qd' clima atq; in quē gradū ppendiculū cecid-
erit/eo ipso climate & eleuatiōis gradu tua regio/
quinetiā zenith atq; horizontis centrū existit.

Hactenus exequuti capita p'posita/ hic ipsas lon-
ginqs expaciationes sequēter itroducamus Vespūtij
singulorū factorū exitū circa institutū tradentes:

Finis introductionis

Faint, illegible text, possibly a title or description, located below the circular chart.

Faint, illegible text, possibly a title or description, located below the circular chart.

Alp
Na
Con
L
Hac
C
M

QUATTVOR AMERICI
VESPVTII NAVI
GATIONES

Eius qui subsequente terrarum
descriptionē vulgari Gale
lico in latinum
transtulit.

Decastichon ad lectorem.

Aspicias tenuem quisquis fortasse logiam
Nauigium memorat pagina nostra placens;
Continet inuentas horas/gentescq; recenter
Lētificare sua quę nouitate queant.
Hæc erat altiloquo prouincia danda Maroni
Qui daret excellē verba polita rei.
Ille quot ambiuit freta cantat Troius heros;
Sic tua Vespusti vela canenda forent.
Has igitur lectu terras visurus/in illis
Materiam libra: non facientis opus.

Item distychon ad eundē

Cum noua delectent fama testante loquaci
Quæ recreare queunt hic noua lector habes;

o Τελοδ.

A

Phileſius Vogefigena
Lectori

Niſus Rura p^{er} ſpirifero qua florent pinguia Syro
Lacus Et faciunt Lunge magna fluente lacus
Lunge A dextris mōtes ſunt lus/Danchis/ quoq; Maſcha
lus. Illorū æthiopes inferiora tenent
Dāchis Apñrica cōſurgit quibus e regionibus aura
maſcha Afflans cum Libicō feruida regna Notho:
æthio. Ex alia populo Vultur^{us} parte calenti.
Aphri. Indica veloci per freta calle venit.
Libono Subiacet hic equo noctis Taprobana circo:
thus Baſſaq; Praſe do cernitur ipſa ſalo
Vultur. Aethiopes extra terra eſt Baſſamq; marinā
Tapro. Non nota e tabulis o Ptholomęe tuis.
bana. Cornigeri zenith tropici cui cernitur hirci
Mare Atq; comes multę funditor ipſus aque.
Praſo. Dextrorſum imenſo telus iacet equore cincta
Tellus/quam reſcolit nuda caterua virum
Pars a. Hanc quem clara ſuū iactat Luſitania regem
phricę i Inuenit miſſa per vada claſſe maris.
uenta. Sed quid plura: ſitū/gentis moreſq; repertę
Ameri. Americi parua mole ſubellus habet.
ge. Candide ſyncero voluas hunc pectore lector
Et lege nō naſum Rhinocerontis habens.

o Teſſod.

Illustrissimo renato Iherusalem & Sicilia
regi/duci Lothoringie ac Barñ. Ame
ricus Vespucius humilem res
uerentiam/ & debitam res
cōmendationem.

Fieri potest illustrissime rex/vt tua maiestas mea
ista temeritate ducatur in admirationem: propterea
quod hasce litteras tam prolixas ad te scribere non
subuerear/ cum tamen sciam te continuo in arduis
consilijs & crebris reipublice negocijs occupatissi
mum. Atq; existimabor forte nō mō p̄sumptuosus
sed etiam ociosus: id mihi muneris vendicans/ vt
res statui tuo minus conuenientes non delectabili:
sed barbaro prorsus stilo (veluti amusus ab huma
nitatis cultu alienus) ad Fernandum Castilię regem
nominatim scriptas/ ad te quoq; mittā. Sed ea quā
in tuas virtutes habeo cōfidentia/ & comperta se
quentiū rerū/ neq; ab antiquis/ neq; neotericis scri
ptarum veritas me corā t. M. fortassis excusabunt.
Mouit me imprimis ad scribendum presentīū lator
Beneuenutus. M. t. humilis famulus/ & amicus me
us nō poenitendus/ qui dum me Lisbone reperiret
precatus est: vt. t. M. rerū p me quattuor profectio
nibus in diuersis plagis mundi visarum/ participem
facere vellem. Peregi em̄ bis binas nauigationes ad
nouas terras inueniendas: quarū duas ex mandato
Fernandi inclyti regis Castilię p magnū oceanū sinū

A ij

occidentē versus Iccci/alteras duas iussu Manuelis
Lusitanie regis ad Austrū. Itaq; me ad id negocij ac
cinxī. Perās q. t. M. me de clientulorū numero non
excludit: vbi recordabitur q. olim mutuā habueris
mus inter nos amicitia tpe iuuetutis nrē/cū grāma
tie rudimēta imbibentes sub pbata vita & doctri
na venerabilis & religiosi fratris de. S. Marco Fra.
Georgij Anthonij Vesputij auunculi mei parī mi
litaremus. Cuius auunculi vestigia vtinā sequi po
tuissē/alius pfecto (vt & ipse Petrarcha ait) essem
q. sum. Vt cūq; tñ sit/nō me pudet esse q. sum. Sem
per em̄ in ipsa v̄tute & rebus studiosis summā ha
bui delectationē. Quod si tibi hę narrationes omni
no nō placuerint. dicā sicut Plinius ad Mecenatem
scribit. Olim facetijs meis delectari solebas. Et licet
M. t. sine fine in reipublicę negocijs occupata sit: ni
hilominus tñ tps qñq; suffuraberis: vt has res q.
uis ridiculas (quę tñ suā nouitate iuuabūt) perlegere
possis. Habebis em̄ hūce meis lris post curarum fo
mēta & meditamēta negociorū nō modicā delecta
tionē/sicut & ipse sceniculus prius sumptis esculen
tis odorē dare & meliorē digestionē facere asuevit.
Em̄ v̄o si plus eq. plixus fuero/veniā peto. Vale.

Inclytissime rex sciat. t. M. quod ad has ipsas re
giones mercandi causa primū venerim. Dumq; per
q. drennī reuolutionē i eis rebus negociosus essem
& varias fortunę mutatiōes animaduertērem/atq;

viderē quo pacto caduca & transitoria bona homi-
nem ad tempus in rotę summo tenerent/ & deinde
ipsum præcipitarent ad imū qui se possidet multa
dicere poterat: constitui mecum varijs taliū rerū cas-
bus exanclatis istiusmodi negocia dimittere/ & me-
orum laborum finē in res laudabiliores ac plus sta-
biles ponere. Ita disposui me ad varias mundi par-
tes contemplandas/ & diuersas res mirabiles viden-
das. Ad quam rem se & tempus & locus oportune
obtulit. Ipse enim Castilię rex Fernādus tunc quato-
r parabat naues ad terras nouas occidentē ver-
sus discooperiendas/ cuius celsitudo me ad talia in-
uestiganda in ipsam societatem elegit. Et soluimus
vigesima die Maij. M.cccc..xcvij. de portu Calicie
iter nostrum per magnum oceani sinū capientes: in
qua profectione. xvij. consumauimus menses/ mul-
tas inuenientes terras firmas/ & insulas pene innu-
merabiles vt plurimum habitatas/ quarū maiores
nostri mentionē nullā fecerūt. Vnde & ipsos anti-
quos taliū nō habuisse noticiā credimus. Et nisi me-
moriam me fallat memini me in aliquo legere/ qđ ma-
re vacuum & sine hominibus esse tenuerint. Cuius
opinionis ipse Dantes poeta noster fuit/ vbi duo
deuigesimo capite de inferis loquens Vlissis mortē
confingit. Quę autem mirabilia viderim/ in sequen-
tium processu. t. M. intelliget.

PRINCIPIVM

TERRARVM insularumq; variarū descriptio
quarum vetuli nō meminerunt autores/ nuper ab
anno rēnati domini. M. cccc. xcvij. bis geminis na
uigationibus in mari discursis/ inuentarum: duabus
videlicet in mari occidentali per dominū Fernandū
Castilię/ reliquis vero duabus in Australi ponto p
dominū Manuelem portugallię serenissimos reges
Americo Vesputio vno ex nauleris nauigiūq; p
fectis p̄cipuo subsequētem ad p̄fatū dominum
Fernandum Castilię regem/ de huiusmodi terris &
insulis edente narrationem.

ANNO DOMINI. M. CCCC.
xcvij. xx. mensis Maij die/ nos cū
iiij. conseruatię nauibus Calicium
exēntes portum/ ad insulas (olim
fortunatas/ nunc vero magnā Ca
nariam dictas) in fine occidentis habitati positas in
tertio climate: super quo extra horizontem earum
se. xxvij. gradibus cū duobus tertijs/ septentriona
lis eleuat polus/ distantesq; ab hac ciuitate Lisbona
in qua conscriptum extitit hoc cene p̄sēns opuscu
lum. cc. lxxx. leucis: vento inter meridiem & Lebec
cium ventū spirante/ cursu primo pertigimus. Vbi
(nobis de lignis/ aqua/ ceterisq; necessarijs prouidē
do) consumptis octo fere diebus nos (facta in primis
ad deum oratione) eleuatis dehinc & vēto traditis

NAVIGATIO

velis nauigationem nostrā per ponentē incipientes
 (sumpta vna Lebecij quarta) tali nauigio trāscur-
 rimus. vt. xxvij. vix elapsis diebus terrē cū idam ap-
 plicaremus/ quā firmā fore existimauimus. Distat
 q̃ Canarię magnę ab insulis. M. (vel circiter) leucis:
 extra id quos in zono torrida habitatū est. Quod
 ex eo nobis cōstitit: q̃ septentrionalem polum ex-
 tra huiuscemodi telluris horizontem. xvi. gradibus
 se eleuare/ magisq̃ occidentalem. lxxv. q̃ magnę
 Canarię insulas gradibus existere conspeximus: p-
 ut instrumenta omnia monstrabāt. Quo in loco (ia-
 ctis de prora anchoris) classē nostrā/ leuca a litto-
 re cū media distantē/ restare coegimus: nōnullis so-
 lutis phaselis armis & gēte stipatis/ cū quibus ipm
 vsq̃ ad littus attigimus. Quo q̃ primū puenimus:
 gentē nudā scđm littus euntē innumeram percepim-
 us. Vnde non paruo affecti fuimus gaudio. Om-
 nes em̃ qui nudi incedere conspicebant: videbant
 quoq̃ ppter nos stupefacti vehemēter esse. Ex eo
 (vt arbitror) q̃ vestitos/ alteriusq̃ effigiei q̃ forent
 nos esse intuiti sunt. Hī postq̃ nos aduenisse co-
 gnouerunt/ omnes in propinquū montē quendam
 aufugerunt: a quo tūc nec nutibus/ nec signis pacis
 & amicicię vllis/ vt ad nos accederēt allici potuerūt
 Irruente ỹo interea nocte/ nos classē nostrā male
 tuto in loco (vbi nulla marinas aduersus procellas
 tuta residentia foret) cōsidere timentes: cōuenimus.

A iij

PRIMA

vni/ vt hinc (mane facto) discederemus: exquirere
 musq; portū quēpiā/ vbi n̄ras statione in tuta collo
 carem̄. naues. Qua de liberatiōe arrepta/ nos vē
 to scd̄m collē spiranti traditis velis/ postq; (visu ter
 ram ipsam sequēdo/ atq; ipso plage in littore/ gētes
 continue percipiēdo) duos integros nauigauimus
 dies: locū nauibus satis aptū comperimus. In quo
 mediā tantū leuca distantes ab arida/ cōstitimus/ vi
 dimusq; tunc inibi innumerabilē gentiū turbā/ qnā
 nos cominus inspicere/ & alloq; desiderantes: ipsas
 met die littori cū cymbis & nauiculis nostris appro
 piauimus: necnō & tunc in terrā exiuius/ ordine
 pulchro. xl. circiter viri huiuscemodi gente se tamē
 a nobis & consortio nostro penitus alienā prēben
 te. Ita vt nullis eā modis ad colloquiū cōmunicatio
 nemue nostrā allicere valuerimus: p̄ter illis paucos
 quos multos post labores ob susceptos/ tandem at
 traximus ad nos dandō ei s̄ polas/ specula/ certos
 cristallinos aliaq; similia leuia/ qui tum securi de no
 bis effecti/ conciliatum nobiscū/ necnon de pace &
 amicitia tractum venerūt. Subeūte autem interim
 nocte/ nos ab illis nosmet expēdientes (relictis eis)
 nostras ingressi sumus ad naues. Postea vero sub
 sequentis summo diluculo diei/ infinitam in littore
 virorum & mulierum paruulos suos secum vectan
 tium gentem/ rursus conspeximus cognouimusq;
 multitudinē illa suppellectilem suā secū deferre totā

NAVIGATIO

qualē infra suo locū dicet. Quorū complures t̄p̄pri
mū terrę appropiauius semet in equor epronciēs
tes(cum maximī natatores existant)quantū est ba
listę iactus nobis venerunt natantes obuian/ susce
perūt nos humaniter: atq̄ ea securitate & confidē
tia seip̄sos inter nos cōmiscuerūt ac si nobiscum diu
tius antea cōsueuissent & pariter frequētius practi
cauissent: pro qua re tūc haud parum oblectati fuis
mus. De quorum moribus(quales eos habere vidi
mus)hic/quādoquidem se cōmoditas offert/ intero
dum etiam interserimus.

De moribus ac eorum viuendi modis.

Vantum aduersum eorūq̄ mores/omnes
q̄ tam mares scēminę nudi penitus incedunt
tectis. nō aliter verendis q̄ cū ex vtero p
dierunt. Hij mediocris existentes stature multū be
ne p̄portionati sunt quorū caro ad rufedinē(veluti
leonū pili)vergit: qui si vestimentis operti mearent
albi(credo)tanq̄ nos extarēt. Nullos habent in cor
pore pilos p̄terq̄ crines q̄s p̄ceros nigrescētēsq̄ ge
runt/& p̄sertim scēminę quę p̄pterea sunt tali lō
go nigroq̄ crine decore. Vultu nō multum speciosi
sunt qm̄ latas facies tartarijs adsimilatas habēt/ nul
lus sibi sinūt in supercilicjs oculorūque palpebris ac

PRIMA

corpe toto (crinibus demptis) excrefcere villos / ob
 id quod habitos in corpore pilos quid beftiale bru
 taleq; reputât. Omnes tam viri q̃ mulieres fiue me
 ando / fiue currendo leues admodū atq; veloces ex
 iftunt: qm̃ (vt frequenter experti fuimus) ipſe etiam
 mulieres vnā aut duas pcurrere leucas nihili putât /
 & in hoc nos chriſticolas / multū pcellunt. Mirabili
 ter ac vltra q̃ fit credibile natât: multo quoq; meli
 us foemine q̃ maſculi quod frequenti experimento
 didicimus / cū ipſas etiā feminas omni prorfus fuſtē
 tamine deficientes duas in equore leucas pernatate
 pſpeximus. Arma eorū / arcus ſunt & ſagitte / quas
 multū ſubtiliter fabricare norunt. Ferro metallisq;
 alijs carent: ſed pro ferro beſtiarum piſciumue den
 tibus ſuas ſagittas armant / quas etiam (vt fortiores
 exiſtant) vna quoq; ſepe p̃gunt. Sagittarij ſunt
 certiffimi. Ita vt quicquid voluerint iaculis ſuis feri
 ant: nonnullisq; in locis mulieres quoq; optime ſas
 gittatrices extant. Alia etiā arma habent veluti lan
 ceas p̃acutae ſue fudes / necnō & clauas capita mi
 riſice laborata habentes. Pugnare potiſſimū aſſueti
 ſunt aduerſus ſuos alienigenę lingue confines / con
 tra q̃s nullis parcendo (niſi vt eos ad acriora tormē
 ta reſeruent) multū crudeliter dimicant. Et cū in p̃g
 lium pperant ſuas ſecum vxores (non belligeratur
 ras / ſed eorū poſt eos neceſſaria perlaturas) ducunt
 ob id q̃ ſola ex eis mulier tergo ſibi plus impoſuere

NAVIGATIO

possit/ & deinde. xxx. vel. xl. ve leucis subuehere? p
ut ipsi sepe vidimus) q̄ vir (etiam validus) a terra le
uare queat. Nulla belli capita/ nullo sue p̄fectos ha
bēt/ quinimo (cū eorū quilibet ex se dominus extet)
nullo seruato ordine meant. Nulla regnandi domi
niūue suum extendendi/ aut alterius inordinate cus
piditatis gratia pugnant: sed veterem solum ob ini
miciciam in illis ab antiquo insitam: cuiusquidē inia
micicię causam interrogati nullā aliā indicāt/ nisi vt
suorū mortes vendicent antecessorū. Hęc gens sua
in libertate viuens/ nulliq; obediens/ nec regē/ nec
dominū habet. Ad preliū autē se potissimū animāt
& accingunt/ cum eorū hostes ex eis quēpiā aut
captiuum detinent aut interemerunt. Tunc em̄ eius
dem captiui interemptiue consanguineus senior q̄
q̄ exurgens: exit cito in plateas & vicos passim cla
mitans inuitansq; omnes & suadens vt cū eo in p̄
lium consanguinei suū necem vindicaturi p̄perant:
qui omnes cōpassione moti/ mox ad pugnam se ac
cingunt atq; repēte in suos inimicos irruunt. Nulla
iura/ nullamue iusticiam seruant/ malefactores suos
nequaq; puniunt: quinimo nec parentes ipsi/ par
uulos suos edocent aut corripiūt. Mirabiliter eos
inter sese conquestionari nonnunq; vidimus. Sim
plices in loquela se ostentāt/ verum callidi multum
atq; astuti sunt. Perraro/ & summissa voce loquun
tur: eisdē quibus vtimur accētibus vtentes. Suas vt

PRIMA

plurimū voces inter dentes & labra formātes: alijs
 vtuntur vocabulis q̄ nos. Horū plurimę sunt idio-
 matum varietates/ quoniā a cētenario leucarum in
 cētenariū diuersitatem linguarum se mutuo nulla
 tenus intelligētū reperimus. Cōmessandi modum
 valde barbarum retinent/ nec quidem notatis man-
 ducāt horis/ sed siue nocte siue die: quotiens eden-
 di libido suadet. Solo manducantes accumbunt/ &
 nulla mantilia/ nullaue gausapa (cū lineamentis pan-
 nisq; alijs careant) habent. Epulas suas atq; cibaria
 in vascula terrea quę ipsimet cōsunt/ aut in me-
 dias cucurbitarū testas ponūt. In retiaculis quibus-
 dam magnis ex bombice factis & in aere suspensis
 dormitant: qui modus q̄uis insolitus & asperior
 fortassis videri queat/ ego nihilominus talē dormi-
 tandi modum suauem plurimum iudico. Etenim cū
 in eisdem eorum retiaculis mihi plerumq; dormitas
 se contigerit/ in illis mihi metipsi melius q̄ in tape-
 tibus quę habebamus esse persensi. Corpore val-
 de mundi sunt & expolit/ ex eo q̄ se ipsos frequē-
 tissime lauant. Et cum egestum ire (quod salua di-
 xerim reuerentia) coacti sunt/ omni conamine ni-
 tūtur/ vt a nemine perspici possint: qui quidem in
 hoc quāto honesti sunt/ tanto in dimittenda vrina
 se imundos inuerecundosq; tam mares q̄ fœminę
 præbent: cum siquidem illos nobiscum loquentes/
 & coram politos suā impudicissime vrinam sepius

NAVIGATIO

eminxisse p̄speximus. Nullam legē/ nullū legitimū
 thori fœdus in suis cōnubijs obseruāt: quinimo q̄t
 quot mulieres quisq̄ cōcupiscit: tot habere & dein
 illas q̄ncūq̄ volet (absq̄ hoc q̄ id p̄ iniuria aut op̄
 probrio habeāt) repudiare pōt. Et in hac re vtiq̄ tā
 viri q̄ mulieres eadē libertate fruunt. Zelosī parū
 libidinosi vero plurimū extant: magisq̄ fœminę q̄
 masculi: quarū artificia vt insatiabili suę satiffaciant
 libidini hic honestatis gratia subtricienda censuimus
 Eę ipsę in generandis paruulis fœcundę admodum
 sunt: neq̄ dū grauidę effectę sunt pœnas aut labo-
 res euitant. Leuissimo minimiq̄ dolore pariūt. Ita
 vt in crastinū alacres sanateq̄ vbiq̄ ambulent: prę-
 fertimq̄ post partū in flumē quopiā sese ablutū va-
 dunt/ tumq̄ sanę mundateq̄ inde (veluti piscis) ap-
 parēt. Crudelitati autē ac odio maligno adeo dedis-
 tę sunt: vt si illas sui forsitā exacerbauerint viri/ sub-
 ito certū quoddā efficiūt malēficiū: cū quo p̄ ingenti
 ira p̄prios fœtus in p̄prij vteris necāt abortiūtq̄
 deinde: cuius rei occasiōe infiniti eorū paruuli p̄eūt.
 Venusto/ & eleganti p̄portione cōpacto/ corpore
 sunt. Ita vt in illis quicq̄ deforme nullo inspici mo-
 do possit. Et q̄uis disnude ambulent inter fœminas
 tamen earū pudibunda sic honeste reposita sunt/ vt
 nullatenus videri queant/ p̄terquā regiūcula illa an-
 terior/ quā verecūdiore vocabulo pectusculū imū
 vocamus quod & in illis vtiq̄ nō aliter q̄ honeste

PRIMA

natura ipsa videndum reliquit. Sed & hoc nec quidē
 curant qm̄ (vt paucis expediā) nō magis in suorū vi
 sione plaudendorū mouent/ q̄ nos in oris nostri/ aut
 vultus ostētatione. Admirandā per valde rem du
 cerent mulierē in eis mamillas/ pulpas velaxas/ aut
 vētrem rugatū ob nimiū partū habentē/ cū omnes
 equē integrē ac solide post partū semp̄ appareāt: ac
 si nunq̄ peperissent. Hee quidē se nostri cupiētissi
 mas esse monstrabant. Neminem in hac gente legē
 aliquā obseruare vidimus: nec quidē iudei aut mau
 ri nuncupari solide quēunt: cum ipsis gentilibus aut
 paganis multo deteriores sint. Etenim nō persensi
 mus q̄ sacrificiā vlla faciant/ aut q̄ loca orationisue
 domos aliquas habeant: horū vitā (quē omnino vo
 luptuosa est) Epycuriam existimo. Illorum habita
 tiones singulis ipsis sunt cōmunes/ ipsēq̄ illorū do
 mus campanarum instar cōstruēte sunt firmiter ex
 magnis arboribus solidate/ palmarum folijs desu
 per contectē/ & aduersus vētos & tempestates tuti
 ssime/ nonnullisq̄ in locis, tam magnē/ vt in illa
 rum vnica sexcentas esse personas inuenerimus. In
 ter quas octo populosissimas esse comperimus: sic
 vt in eis essent habitarentq̄ pariter animarū decem
 millia. Octennio quolibet/ aut septennio/ suas se
 des habitationesue transferunt/ qui eius rei causam
 interrogati/ naturale responsum dederunt/ dicen
 tes q̄ phoebi vehemētis estus occasione hoc facerēt

NAVIGATIO

ob id q̄ ex illorum longiore in eodem loco residen-
tia aer infectus corruptusq̄ redderetur/ quæ res in
eorum corporibus varias caufaret egritudines/ quæ
quidem eorum ratio non male sumpta/ nobis visa
est. Eorum diuitiæ sunt variorum colorum animum
plumę/ aut in modum lapillorū illorum/ quos vul-
gariter pater noster vocitamus lamine siue calculi/
quos ex pisciū ossibus lapillisve viridibus aut can-
didis faciunt: & hos ornatus gratia sibi ad genas la-
bia vel aures suspēdūt. Alia quoq̄ similia futilia &
leuia pro diuitijs habent/ quæ nos omnino parui
pendebamus. Commutationibus aut mercimonijs
in vendendo/ aut emendo nullis vtuntur / quibus
satis est quod natura sponte sua propinat Aurum
vñiones iocalia cæteraq̄ similia/ quæ in hac Euro-
pa pro diuitijs habemus nihil extimāt/ immo peni-
tus spernunt/ nec habere curant. In dando sic natu-
raliter liberalissimi sunt. vt nihil quod ab eis expe-
tatur abnegent. Et quemadmodum in dando li-
berales sunt sic in petendo & accipiendo cupidissi-
mi postq̄ se cuiquam amicos exhibuerint. Maxi-
mum potissimumq̄ amicitie sue signum in hoc per-
hibent/ q̄ tam vxores q̄ filias proprias amicis suis
pro libito habendas offerunt/ in qua re parens vter-
q̄ se longe honoratū iri existimat cum natā eius (&
si virginem) ad concubitū suum quispiam dignatur
& abducit: & in hoc suam inter se amicitia potissi-

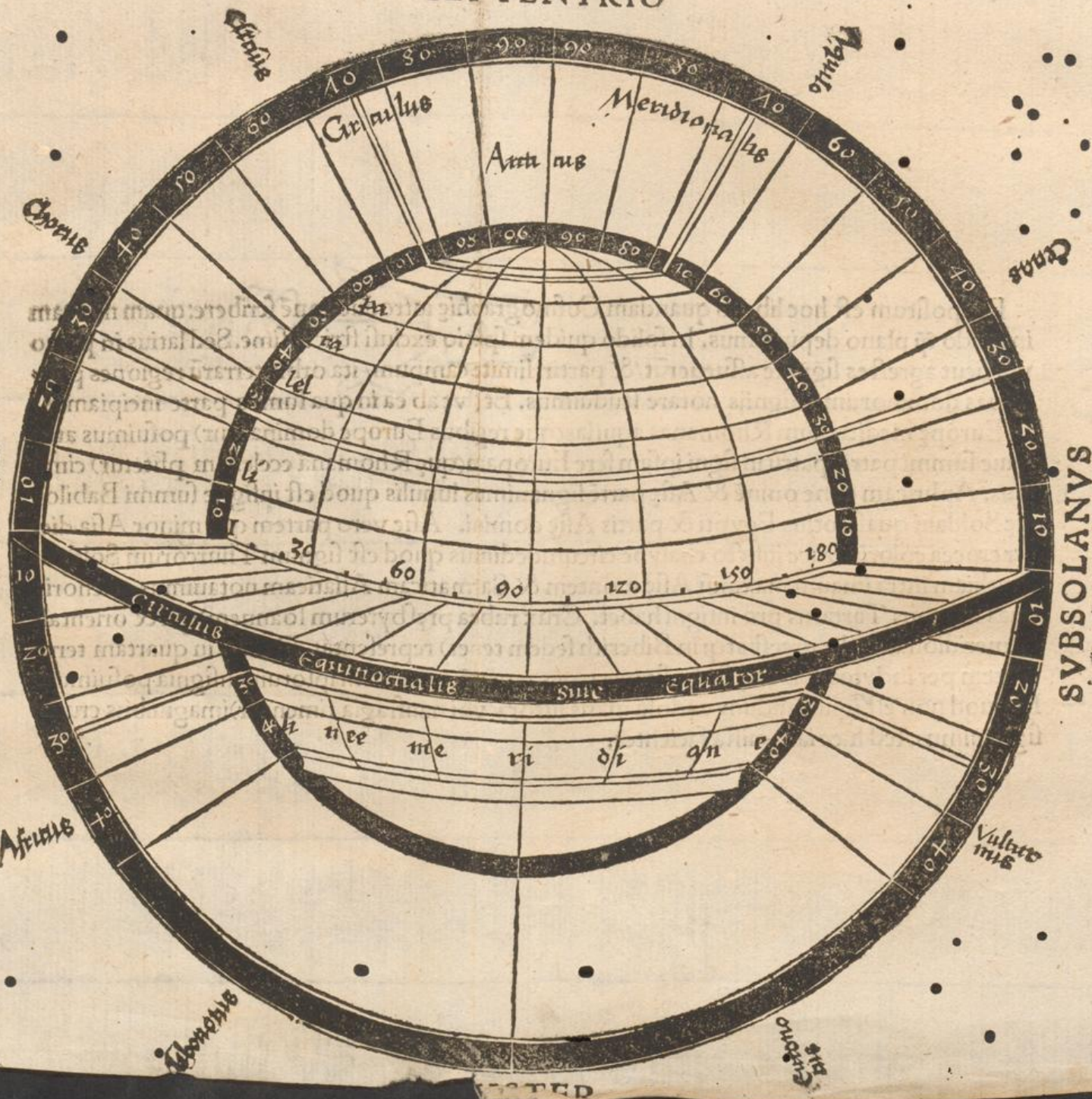
PRIMA

num conciliant. Varijs in eorū decessu multiq; modis exequijs vtunt̃. Porro suos nōnulli defūctos in humo eū aqua sepeliunt & inhumant illis ad caput victualia ponētes quibus eos posce vesci & alimentari putāt: nullū deinde ppter eos aliū planctū/ aut alias cērimonias efficiētes. Alij qbusdā in locis barbarissimo atq; inhumanissimo sepeliēdi vtunt̃ modo. Quippe cū eorū quēpiam mortis momēto pxi mū autumant: illū eius ppinquiores/ in siluā ingentem quandā deferunt: vbi eū in bombiceis retiaculis illis in quibus dormitant impositū & recubantē ad duas arbores in aera suspendūt/ ac postmodum ductis circa eū sic suspensum vna tota die choreis (immēte interim nocte) ei aquā/ victūq; aliū/ ex quo quattuor aut circit̃ dies viuere q̃at ad caput apponūt: & deinde (sic inibi solo pēdente relicto) ad suas habitatiōes redeūt: quibus ita pactis si isdē egrotus postea mādūcet & bibat/ ac inde ad cōualescentiā sanitatēq; redeat/ & ad hābitationē ppriā remeet illū eius affines ac ppinqui/ cū maximis suscipiūt cērimonijs. At ppauci sunt qui tā grāde ptereant periculum/ cū eos ibidē nemo postea visitet: qui si tunc inibi forsitan decedūt nullā aliā habēt postea sepulturam. Alios quoq; cōplures barbaros habēt ritus quos euitande plixitatis hic omittimus gratia. Diuersis varijsq; medicaminibus ī suis morbis & egritudinibus vtunt̃/ q̃ sic a nostris discrepāt & discon

SEPTENTRIO

FAVONIUS

SVBSOLANVS

Propositum est hoc libello quandam Cosmographiæ introductionē scribere: quam nos tam in solido q̃ plano depinximus. In solido quidem spacio exclusi strictissime. Sed latius in plano vbi sicut agrestes signare assueuerūt/ & partiri limite campum/ ita orbis terrarū regiones principales domitorum insignijs notare studuimus. Et (vt ab ea in qua sumus parte incipiamus) ad Europę mediterraneum Rhomanas aquilas (quę regibus Europe dominantur) posuimus atq̃ clauē summi patris patrū in signi ipsam fere Europam (quę Rhomanā ecclesiam p̃fiteatur) cingi mus. Africam pene omnē & Asię partē signauimus lunulis quod est insigne summi Babilonię Soldani quasi totius Egypti & partis Asię domini. Asię vero partem quę minor Asia dicitur crocea coloris cruce iuncto chalybe circumdedimus quod est signum Thurcorum Soldani Scythiam intra imāum maximū Asię montem & Sarmaticam Asiaticam notauimus anchoris quas magnus Tartarus pro insigni habet. Crux rubea p̃sbyterum Ioannem (qui & orientali & meridionali Indię p̃est atq̃ in Biberith sedem tenet) representat. Deniq̃ in quartā terre partem per indyos Castilię & Lusitanię reges repertā eorundem ipsorum insignia posuimus. Et quod non est ignorandum vadosa maris littora (vbi naufragia timentur) imaginibus crucis signauimus: sed hæc iam missa facientes.

NAVIGATIO

ueniunt. vt mirarentur haud parū qualiter inde quis
 euadere posset. Nempe (vt frequēti didicimus expe
 rientia) cū eorū quēpiā febricitare contigerit / hora. q̄
 febris eū asperius inq̄tat ip̄m in frigentissimā aquā
 immergūt & balneant / postmodūq; p̄ duas horas
 circa ignē validum (donec plurimū caleſcat) currere
 & recurrere cogūt: & postremo ad dormiendū de
 ferūt quocquidē medicamēto cōplures eorū sanitati
 restitui vidimus. Dietis etiā (q̄bus tribus q̄ttuorve
 diebus absq; cibo & potu p̄sistunt) frequentissimis
 vtunt. Sanguinē quoq; sibi p̄sepe cōminuūt nō in
 brachijs (salua ala) sed ī lumbis & tibiāz pulpīs. Ses
 ipsos etiā ad vomitū cū certis herbis. quas in ore de
 ferunt medicaminis grā plerūq; puocāt / & multis
 alijs remedijs antidotisq; vtunt / q̄ longū dinūmera
 re foret. Multo sanguine mltōq; flegmatico humo
 re habundāt cibariorū suorū occasione / q̄ ex radici
 bus / fructibus / herbis / varijsq; piscibus faciūt. Om
 ni farris granorūq; aliorū semine carēt. Cōmunis ve
 ro eorū pastus siue victus siue arborea radix quēdā
 est / quā ī farrinā satis bonā cōminuūt / & hāc radicē
 qdā eorū iucha / alijs chambi / alijs x̄o ignami vocitāt
 Alijs carnibus / p̄terq; hoīm p̄ raro vescunt in qui
 busquidē hoīm carnibus vorādis sic inhumani sūt
 & inmansueti: vt in hoc oēm feralē / omnēue bestia
 lem modū supent / oēs em̄ hostes suos q̄s aut perie
 mūt aut captos detinēt tā viros q̄ feminas indistin
 ctim

PRIMA

ēte cū ea feritate deglutiūt vt nihil ferū/ nihilve bru-
 tum magis dici vel inspicī queat/ quosquidē sic efe-
 ros imanesq; fore/ varijs in locis mihi frequētius cō-
 tigit alpexisse/ mirātibus illis q̄ inimicos n̄ros sic q̄
 q; nequaquā mādūcaremus. Et hoc p̄ certo maiestas
 v̄stra regia teneat. Eorū cōsuetudines (quas pluri-
 mas habent) sic barbare sunt/ vt hic nunc sufficiens
 ter satis enarrari nō valeant. Et qm̄ in meis hisce bis
 geminis nauigationibus/ tam varia diuersaq; ac tā
 a nostris rebus & modis differentia perspexi. Idcir-
 co libellū quēpiam (quē quattor dietas siue quattuor
 nauigationes appello) conscribere parauī cōscri-
 psicq; in quo maiorē rerū a me visarū partē distincte
 satis/ iuxta ingenioli mei tenuitatē collegi. Verūta-
 men nō adhuc publicauī. In illo ȳo qm̄ omnia par-
 ticulariter magis ac singillatim tangēt/ idcirco vni-
 uersalia hic solummodo prosequens: ad nauigatio-
 nem nostram priorē perficiendam a qua paulisper
 digressus fueram iam redeo.

IN HOC NAVIGII NOSTRI PRIMOR-
 dio notabilis cōmoditatis res non vidimus/ idcirco
 (vt opinor) q̄ eorū linguā nō capiebamus/ prēterq̄
 nōnullā auri denotantiā/ qd' nōnulla indicia in tellu-
 re illa esse mōstrabant. Heccine ȳo tellus q̄ ad sui si-
 tū positionēq; tā bona est: vt vix dari melior queat.
 Cōcordauimus aut vt illā derelinquētes lōgius na-
 uigationem pduceremus. Qua vnanimitate susce-

NAVIGATIO

pta/nos dehinc aridā ipsam collateralit̃ semp sectā-
tes/necnō gyros mltos scalasq̃ plures circūeuntes
& interim cū mltis varijsq̃ locor̃ illor̃ incolis cō-
ferentiā habentes/tandē certos post aliq̃t dies por-
tui cuidā applicuimus/in q̃ nos grandi a periculō al-
titono spiritui cōplacuit eripe. Huius em̃ modi por-
tū q̃primū introgressi fuimus populationē vnā eo-
rū hoc est pagū aut villā sup̃ aquas(vt Venetię)po-
sitā cōperimus /in qua ingentes.xx.edes aut circiter
erant/in modū campanarū(vt pr̃tactū est) effecte
atq̃ sup̃ ligneis vallis solidis & fortibus firmiter fū-
date/ pr̃e quarū porticibus leuaticij pōtes porrecti
erant:per quos ab altera ad alteram tanq̃ per cōm-
pactissimā stratam transitus erat. Igitur huiusmodi
populationis incolę q̃primū nos intuiti sunt ma-
gno ppter nos timore affecti sunt/ q̃ ob rem suos
confestim pontes omnes cōtra nos eleuauerunt/&
sefe deinde in suis domibus abdiderūt. Quam rem
prospectantibus nobis/ & haud parum admiran-
tibus/ecce duodecim eorū lintres vel circiter sin-
gulas ex solo arboris candice cauatas(quo nauium
genere vtunt̃) ad nos interim per equor̃ aduentare
conspeximus/quor̃ naucleri effigiem nostrā habi-
tūq̃ mirantes ac sese circū nos vndiq̃ circumferen-
tes/nos eminus aspiciebāt. Quos nos quoq̃ ex ad-
uerso prospicientes/plurima eis amicicię signa dedi-
mus/ quibus eos/ vt ad nos in trepidi accederent/

PRIMA

exhortabamur/ qd' tñ efficere contēpserūt. Quā rē
 nobis p̄cipiētibus mox ad eos remigare incēpimus
 q' nequaquē nos p̄stolati sunt: quinimo oēs cōfestim
 in terram fugerūt datis nobis interim signis vt illos
 paulisper expectaremus. Ipsi em̄ ex templo reuersu
 ri forent. Tumq; in montē quendā p̄perauerūt/ a q̄
 eductis bis octo iuuēculis & in lintribus suis p̄fatis
 vna secū assumptis mox x̄sus nos regressi sunt. Et
 post hāc ex iuuēculis ipsis q̄ttuor in singulis nauū
 nostrarū posuerūt: quē faciēdi modū nos haud parū
 admirati tūc fuimus/ put v̄ra satis p̄pendere potest
 maiestas. Ceterūq; cū lintribus suis p̄missis int̄ nos
 nauesq; n̄ras cōmixti sunt/ & nobiscū sic pacifice lo
 cuti sūt/ vt illos amicos n̄ros fidelissimos esse repu
 taremus. Interea v̄o ecce q̄q; ex domibus eorū p̄me
 moratis gens nō modica p̄ mare natitans aduētare
 coepit: quibus ita aduēniētibus & nauibus n̄ris iam
 appropinq̄re incipientibus/ nec tñ p̄inde mali q̄cūq;
 adhuc suspicaremur: rursū ad earūdē domorū eo
 rum fores/ vetulas nōnullas cōspeximus q̄ immani
 ter vociferātes & coelū magnis clamoribus imple
 tes sibimet/ in magnē anxietatis iudiciū p̄prios
 euellēbāt capillos: q̄ res magnā mali suspicionem
 nobis tūc attulit. Tumq; subito factū est vt iuuēcu
 le ille quas in n̄ris imposuerūt nauibus mox in ma
 re p̄silirent/ ac illi qui in lintribus erant sese a nobis
 elongantes mox contra nos arcus suos intenderēt:

NAVIGATIO

nosq; durissime sagittarēt. Qui verò a domibus p
mare natantes adueniebāt singuli latentes in yndis
lanceas ferebant/ex quibus eorū pditionē cognoui
mus. Et tū nō solū nosmet magnanimiter defende
re/ verū etiā illos grauiter offendere incepimus. Ita
vt plures eorū fascellos cū strage eorū nō parua pfre
gerimus/ & pœnitus in ponto submerferimus: pro
pter qd̄ reliquis fascelis suis cū damno eorū maximo
relictis/ p mare natantes omnes in terrā fugerunt in
ter emptis ex eis. xx. vel circiter/ vulneratis v̄o plu
ribus: & ex nostris v̄o quinq; dumtaxat leſis/ q̄ om
nes ex dei gratia incolumitati restituti sunt. Comp
hendimus autē & tunc ex p̄tactis iuuenclis duas:
& viros tres/ ac dehinc domos eorū visitauimus &
in illas introiuimus/ verū in eis quicq; (nisi vetulas
duas & egrotantē virū vnicū) nō inuenimus/ q̄s qui
dem eorū domos igni succendere nō voluimus: ob
id q̄ cōscientiē scrupulū hoc ipsum esse formidaba
mus. Post hęc autē ad naues n̄ras cū p̄tactis capti
uis q̄ncp remeauimus/ & eosdē captiuos/ p̄terq; iu
uenculas ipsas in compedibus ferreis alligauimus:
Eedem v̄o iuuenecule captiuorūq; virorū vnus sup
uenienti nocte a nobis subtilissime euaserūt: his ita
q̄ pactis/ sequēti die cōcordauimus/ vt relicto por
tu illo longius scd̄m collem pcederemus/ p̄cussisq;
lxxx. fere leucis gentē aliā quandam comperimus
lingua & cōuersatione pœnitus a priore diuersam:

PRIMA

Conuenimusq; vt classē inibi nostrā anchorare-
mus & deinde in terrā ipsam/cū nauiculis nr̄is acce-
deremus. Vidimus autē tūc ad littus ī plaga gentiū
turbā. iij. M. psonarū vel circiter existere/ q̄ cū nos
appropriare persenserūt nequaq; nos p̄stolati sunt
quinimo (cunctis q̄ habebāt relictis) oēs in siluas et
nemora diffugerunt. Tum v̄o in terrā p̄silientes/ &
viā vnā in siluas tendentē/ q̄tus est baliste iactus/p̄
ambulantes/mox tentoria plura inuenimus quē ibi
dem ad piscandū gens illa tetenderat: & in illis co-
piosos ad de coquendas epulas suas ignes accende-
rat/ac p̄fecto bestias ac p̄les variarū specierū pisces
iam assabat. Vidimus autē inibi certū assari animal
quod erat (demptis alīs quibus carebat) serpenti si-
millimū tamq; brueū ac siluestre apparebat/ vt eius
nō modicū miraremur feritatē. Nobis vero per ea-
dem tentoria longius p̄gredientibus/ plurimos hu-
iuscemodi serpētes viuos inuenimus/ qui ligatis pe-
dibus ora quoq; sinibus ligata/ ne eadē aperire pos-
sent/habebāt/ put de canib; aut feris alijs ne mor-
dere queant effici solet. Aspectū tam ferū eadem p̄-
se ferūt animalia/ vt nos illa venenosa putantes nul-
latenus auderemus cōtingere. Capreolis in magni-
tudine: brachio vero cū medio/ in lōgitudine equa-
lia sunt. Pedes longos materialesq; multum ac forti-
bus vngulis armatos/ necnō & discholorē pellē di-
uersissimā habēt/ nostrūq; ac faciē veri serpētis ge-

NAVIGATIO

stant/a quorū naribus vsq; ad extremā caudam ita quēdā per tergū sic protendit vt animalia illa veros serpentes esse iudicaremus/ & nihilominus eis gens pfata vescit. Panē suū gens eadem ex piscibus quos in mari piscant efficiunt. Primū em pisciculos ipsos inferuenti aqua aliquantisper excoqnūt. Deinde vero contundunt & cōpstant/& in panes cōglutinant quos sup prunas insup torrent & tandē inde postea māducant/hosquidē panes pbantes q̄ bonos esse reperimus. Alia quoq; q̄ multa esculēta cibariaq; tam in fructibus q̄ in varijs radicibus retinent q̄ longū enumerare foret. Cum autē a siluis ad q̄s aufugerāt nō redirēt nihil de rebūs eorū (vt amplius de nobis securi fierēt) auferre volumus: quin imo in eisdē eorū tentorijs p̄m̄ta de reculis nr̄is/ in locis q̄ p̄pendere possent/ derelinq̄entes ad naues nr̄as sub noctē repediauimus. Sequēti ȳo die cū ex oriri titan inciperet/ infinitā in littore gentē existere percepimus/ ad q̄s in terrā tūc accessimus. Et q̄uis se nostri timidos ostēderēt seipsos/ tñ inter nos permiscuerūt/& nobiscū praticare ac cōuersari cū securitate ceperūt/ amicos nr̄os se plurimū fore persimulantes/insinuātesq; illic habitatiōes eorū nō esse verū q̄ piscandi grā aduenerāt. Et idcirco rogantes/ vt ad eorū pagos cū eis accederemus: ipsi etem nos tanq̄ amicos recipe vellēt/& hāc quidē de nobis cōceperāt amicitia/captiuorū illorū duorū quos

PRIMA

tenebamus) occasione/ qui eorū inimici erant. Vifa
autē eorū magna rogādi importunitate cōcordauit
mus. .xxiij. ex nobis cū illis in bono apparatu cū sta
bili mente (si cogeret necessitas) oēs strēnue mori.
Cum itaq; nobiscū p̄ tres extitissent dies & tres cū
eis p̄ plagā terrāq; illā excessissemus leucas/ ad pa
gū vnū/nouē dūtaxat domorū venimus: vbi cū tot
tāq; barbaris cerimonijs ab eis suscepti fuimus/ vt
scribere penna nō valeat: vtputa cū choreis & cāti
cis ac planctibus hilaritate & leticia mixtis/ necnon
cū ferculis cibarijsq; multis. Et ibidem nocte illa re
quieuius/ vbi pprias vxores suas nobis cū omni
pdigalitate obtulerunt/ q̄ quidē nos sic importune
solicitabant vt vix eisde resistere sufficeremus: post
q̄ aut illic nocte vna cū media die pstitimus/ ingēs
admirabilisq; populus absq; cūctatione stuporeq;
ad nos inspiciēdos aduenit: quorū seniores nos q̄q;
rogabāt/ vt secū ad alios eorū pagos (qui longius in
terra erāt) cōmearemus qđ & quidē eis annuimus.
Hic dictu facile nō est q̄ros. ipsi nobis impēderunt
honores. Fuimus autē apud q̄multas eorū popula
tiones/ p̄ integros nouē dies cū ipsis euntes/ ob qđ
nobis nostri q̄ in nauibus remāferāt retulerūt socij
se idcirco plerūq; in anxietate timoreq; nō minimo
extitisse. Nobis autē bis nouē leucis aut circi in eo
rū terra existentibus/ ad naues nras repedare ppo
suimus. Et quidē nro in regressu tam copiosa ex eis

NAVIGATION

virorū ac mulierū multitudo accurrit/ qui nos
ad mare psecuti sunt: vt hoc ipsum mirabile foret.
Cūq; nri quēpiā ex itinere fatigatū iri cōtingeret:
ipsi nos subleuabant/ & in suis retiaculis in quibus
dormitant studiosissime subuehebāt. In transitu q;
q; flumiū (quē apud eos plurima sunt & maxima)
sic nos cum suis artificijs secure trāsmittebāt: vt nul
la vscq; pericula ptimeſceremus. Plurimi etiam eorū
nos comitabant rerū suarū onūsti/ quas nobis dede
rāt/ illas in retiaculis illis quibus dormiūt vectantes
plumaria videlicet p̄ditia/ necnō arcus mltos/ sagit
tasq; multas/ ac infinitos diuerſorū colorū p̄litacos.
Alij quoq; cōplures supellectilem suā totā ferentes
aīalia: etiā sua secū ducebāt. Et quiddā admirabile
dicā: q; is fortunatū se foelicēq; putabat q; in trāſme
andis aquis nos i collo dorſo ve ſuo trāſuectare po
terat. Quāprimū autē ad mare p̄tigimus & faſelos
noſtros cōſcēdere voluimus/ in ipſo faſelorū nrorū
aſcenſu: tāta ipſorū nos cōmitantiū/ & nobiſcū aſcē
dere cōcertantiū/ ac naues n̄ras videre cōcupiſcen
tium preſſura fuit: vt nōſtri idē faſeli pene p̄ ponde
re ſubmergerent. In ipſis aut n̄ris eiſdē faſelis recepi
mus ex eis nobiſcū quotq̄t potuimus: ac eos ad na
ues noſtras vſq; p̄duximus. Tanti etiā illorū p̄ ma
re natantes/ & vna nos cōcomitātes aduenerūt: vt
tot aduētare moleſtiuſcule ferremus/ cū ſiqdē plu
res q̄ mille in n̄ras naues/ licet nudi & inermes in

PRIMA

tro idissent/apparatum artificiumque nostrum/nec non &
 nauium ipsarum magnitudinem mirantes. Ast tunc quiddam
 risu dignum accidit. Nam cum machinarum/tormentorumque
 bellicorum nostrorum quendam exonerare concuperemus:
 & propter hoc (imposito igne) machine ipsae horridis
 sine tonuissent/pars illorum maxima (audito huiusce
 modi tonitruo) sese in mare natitans precipitauit: ve-
 luti solite sunt rane in ripa sedentes: quae si fortassis tu-
 multuosum quicquam audiunt/sese in profundum luti latita-
 ture immergunt/ quemadmodum & gens illa tunc fecerunt
 illique eorum qui ad naues aufugerant: sic tunc perterriti fue-
 runt: ut nos facti nostri nosmet reprehenderemus. Ve-
 rum illos mox securos esse fecimus: nec amplius stupi-
 dos esse permisimus/insinuantes eis quod cum talibus ar-
 mis hostes nostros perimeremus. Postquam autem illos illa
 tota die in nauibus nostris festiue tractauimus/ipsos a
 nobis abituros esse monuimus: quam sequenti nocte
 nos ab hic abscedere cupiebamus. Quo audito/ipsi
 cum summa amicitia beneuolentiaque mox a nobis egres-
 si sunt. In hac gente eorumque terra quam multos eorum ritus
 vidi cognouique in quibus hic diutius immorari non cu-
 pio. Cum postea nosse vestra queat maiestas qualiter
 in quauis nauigationum harum mearum magis admiranda
 annotatumque digniora conscripserim ac in libellum
 unum stilo geographico collegerem quem libellum quatuor
 dietas intitulaui & in quo singula particulariter & minu-
 tim notaui: sed haecenus a me non emisi ob id quod illud

NAVIGATIO

adhuc reuſſere collationareq; mihi neceſſe eſt. Terra illa gente multa populosa eſt ac multis diuerſiſq; animalibus & noſtris pauciſſime ſimilibus vndiq; denſiſſima. Demptis leonibus / viciſ / ceruis / ſuibus / capreoliſq; / & dāmis / q̄ & quidē deformitatē quā dā a noſtris retinēt / equis / ac mulis / aſiniſq; / & canibus / ac omni minuto pecore (vt ſūt oues & ſimilia) necnō & vaccinis armētis pepitus carēt / verūtāmē alijs q̄ plurimis varioꝝ generū aīalibus (quę nō facile dixerim) habundantes ſunt : ſed tñ oīa ſilueſtria ſunt : quibus in ſuis agēdis minime vtunt. Quid plura : Hī tot tantiſq; diuerſoꝝ modorū ac colorū penarūq; alitibus fecūdi ſunt : vt id ſit viſu enarratūq; mirabile : regio ſiquidē illa multū amena fructiſera q; eſt / ſiluis ac nemoribus maximis plena / q̄ oī tpe virēt / nec eoꝝ vnq; folia fluunt. Fructus etiā innumerabiles & noſtris omniq; diſſimiles habēt. Hęc cinea tellus in torrida zona ſita eſt directe ſub parallello qui cancri tropicū deſcribit vñ polus orizontis eiꝯdē ſc. xxij. gradibus eleuat in fine climatis ſecundi. Nobis autē inibi exiſtentibus nos cōtēplatū populus multus aduenit / effigiem albedinemq; noſtram mirantes : quibus vnde veniremus ſciſcitanti bus : e cœlo inuiſcende terre gratia nos deſcendiſſe reſpondimus / quod & vtiq; ipſi credebāt : in hac tellure baptiſteria fontēſue ſacros plures inſtituimus : in quibus eorum infiniti ſeiſpos baptiſari fecerunt

PRIMA

se eorū lingua charaibi/hoc est magnę sapientię vi-
 ros vocantes. Et puincia ipsa Parias ab ipsis nūcu-
 pata est. Postea autē portū illū terrāq; derelinquen-
 tes ac scđm collē transnauigantes & terrā ipsam vi-
 su semp sequētes. Dccc.lxx.leucas a portu illo per-
 currius: faciētes gyros circuitusq; interim multos
 & cum gentibus multis cōuersantes practicantesq;
 Vbi in plerisq; locis aurum (sed nō in grandi copia)
 emimus/cū nobis terras illas reperire & si in eis au-
 rum foret:tunc sufficeret cognoscere. Et quia tunc
 xiiij.iā mensibus in nauigatione nostra pstiteramur
 & naualia nostra/apparatusq; nostri/toti pene cō-
 sumpti erāt hoīesq; labore pfracti. Communē inter
 nos de restaurādis nauiculis nostris (quę aquā vndi-
 q; recipiebāt) & repetunda hyspania/iniuimus con-
 cordiā/in quā dum pslisteremus vnanimitatē/ ppe-
 portum vnū eramus. totius orbis optimū: in quē cū
 nauibus nostris introeuntes/gentē ibidē infinitā in-
 uenimus/quę nos cum magna suscepit amicitia: in
 terra autē illa nauiculā vnā cū reliquis nauiculis no-
 stris ac dolijs/nouā fabricauimus: ipsasq; machinas
 nostras ac tormēta bellica/quę in aquis vndiq; pe-
 ne peribāt: in terrā suscepimus/ nostrasq; naues ab
 eis exonerauimus: & post hęc in terrā traximus: &
 refecimus correximusk; & penitus repauimus. In q̄
 re eiusdē telluris incole: nō parū nobis adiuuamē
 exhibuere: quinimmo nobis de suis victualibus ex

NAVIGATIO

affectu largiti sponte sua fuere/ propter quod inibi
 perpauca de nostris cōsumpsimus: quāquidē rē in-
 genti p beneplacito duximus: cum satis tenuia tūc
 teneremus: cum quibus hyspaniā nostrā nō (nisi in-
 digentes) repetere potuissēmus. In portu autem illo
 xxxvij. diebus pstitimus: frequētius ad populatio-
 nes eorū cum eis euntes: vbi singuli nobis nō parū
 exhibebant honorē. Nobis autē portū eundē exire
 & nauigationē nostrā reflectere concupiscentibus
 conquesti sunt illi gentē quandā valde ferocē & eis
 infestā existere: qui cēto anni tempore p viā maris
 in ipsam eorū terrā p insidias ingressi/ nunc pdito-
 rie/ nunc p vim q̄ multos eorum interimerent/ mā-
 ducarentq̄ deinde. Alios v̄o in suā terrā suasq̄ do-
 mos captiuatos ducerēt/ cōtra quos ipsi se vix defē-
 dere possent/ nobis insinuantes gentē illā quādā in
 habitare insulā q̄ in mari leucis centū aut circi⁹ erat:
 Quā rem ipsi nobis cū tāto affectu ac querimonīa
 cōmemorauerūt: vt eis ex condolentia magna cre-
 deremus/ pmitteremusq̄ vt de tantis eos vindica-
 remus iniurijs/ ppter qd̄ illi letantes nō parū effecti
 sese nobiscū vētuos spōte sua ppria obtulerūt: qd̄
 plures ob causas acceptare recusauimus/ demptis
 septē/ quos data cōditione recepimus: vt soli in suis
 lintribus in ppria remearēt/ qm̄ reducendorū eorū
 curā suscipe nequaq̄ intendebāmus/ cui conditioni
 ipsi q̄ gratāter acquieuerunt. Et ita illos amicos no-

PRIMA

stros plurimū effectos derelinquētes/ab eis absces-
 simus. Restauratis autē reparatisq; nualibus nris/
 septē p gyrū maris (veto inter grecū & leuantē nos
 ducēte) nauigauimus dies. Post q̄s plurimis obuia-
 uimus insulis quarū quidē alię habitę/alię v̄o discre-
 tę erāt. Harū igit vni tandē appropinquātes & na-
 ues nostras inibi sistere faciētes/vidimus ibidem q̄
 maximū gentis aceryū: qui insulā illam Ity nūcupa-
 rēt/quibus p̄spectis/ & nauculis phaselisq; nris vi-
 ris validis/ & machinis tribus/stipatis/ terrę eidē vi-
 cinus appropinquantes. iij. C. viros cū mulieribus
 q̄m̄ltis iuxta littus esse cōspeximus: q̄ vt de priori-
 bus habitū est) oēs nudī meātes/corpe strēnuo erāt
 ne nō bellicosi plurimū/validiq; apparebāt/cū siq;
 dem oēs armis suis/arcubus videlicet & sagittis/lā-
 ceisq; armati essent/quorū quoq; cōplures parmas
 etiā/quadrataue scuta gerebāt/ quibus sic oportu-
 ne sese p̄muniebāt/vt eos in iaculandis sagittis suis
 in aliquo nō impedirent. Cūq; in phaselis nris terrę
 ipsi q̄tus est sagittę volatus appropiassemus/ oēs
 citius in mare p̄silierunt/ & infinitis emissis sagittis
 sese cōtra nos strēnuę ne in terrā descendere posse-
 mus) defendere occeperūt. Omnes vero p̄ corpus
 diuersis coloribus depicti: & varijs volucrū pennis
 ornati erant/ q̄s hīj qui nobiscū venerāt aspicientes
 illos ad preliandū paratos esse/ q̄tienscūq; sic picti:
 aut auium plumis ornati sunt: nobis insinuauerunt:

NAVIGATIO

Instantū aut introitū terrę nobis impedierūt vt laxi-
 uomas machinas n̄ras in eos coacti fuerimus emit-
 tere/quarę auditu tumultu/impetuq; viso/ necnon
 ex eis plerisq; in terram mortuis decidisse p̄spectis
 oēs in terrā sese receperunt. Tumq; facto inter nos
 cōsilio. xliij. de nobis ī terrā post eos cōcordauimus
 exilire/ & aduersus eos magno aīo pugnare/ qd' &
 quidē fecimus. Nā tū aduersum illos in terrā cū ar-
 mis n̄ris p̄siluimus/ cōtraq; illi sic sese nobis oppo-
 fuerūt/ vt duabus ferme horis cōtinuū inuicē gesserī
 mus bellū/ p̄ter id qđ de eis magnā faceremus victo-
 riā/ dēptis eorū p̄paucis/ q̄s balistarū colubrinariūq;
 nostri/ suis interemerūt telis: qđ idcirco ita effectū
 est/ quia seipsos a nobis ac lāceis ensibusq; n̄ris/ sub-
 tiliter subtrahebāt. Verūtñ tāta demū in eos incur-
 rimus violentia/ vt illos cum gladijs mucronibusq;
 n̄ris cominus attigeremus. Quosqđ cū p̄sensissent
 oēs in fugā p̄ siluas & nemora cōuersi sūt/ ac nos cā-
 pi victores (interfectis ex eis vulneratisq; plurimis)
 deseruerūt. Hos aut p̄ diē illa lōgiore fuga nequaq;
 inseq voluimus/ ob id qđ fatigati n̄miū tūc essemus
 qn̄ potius ad naues n̄ras cū tāta septē illorū qui no-
 biscū venerāt remeauimus leticia: vt tm̄ in se gaudi-
 um vix ipsi suscipere possēt. Seq̄nti autē aduētate die
 vidimus p̄ insulā ipsam: copiosam gentium appro-
 pinquare cateruam/ cornibus instrumentisq; alijs
 (quibus in bellis vtuntur) buccinantem/ qui & quo

PRIMA

que depicti omnes ac varijs volucrū plumis ornatī
erāt. Ita vt intueri mirabile foret/ quibus pceptis ex
inito rursū inter nos deliberauimus consilio: vt si
gens hęc nobis inimiciās pararet/ nosmet omnes
in vnū cōgregaremus/ videremusq; mutuo semper
ac interim satageremus vt amicos nobis illos effice
remus/ quibus amiciciā nostrā nō recipiētibus: illos
quasi hostes tractaremus/ ac quotq̃t ex eis cōprehē
dere valeremus/ seruos n̄ros ac mancipia ppetua fa
ceremus/ & tunc armatiores vt potuimus/ circa pla
gam ipsam ī gyrū nos collegimus. Illi vero(vt puto
p machinarū nostrarū stupore) nos in terrā tunc mi
nime phibuerunt exilire. Exiuius igit̃ in eos ī ter
rā quadrifariā diuisi. lviij. viri singuli decurionē suū
sequētes/ & cū eis longum manuale gessimus bellū
Verūtāme post diūturnā pugnā/ plurimumq; certa
mē/ necnō interemptos ex eis multos/ omnes in fu
gā coegimus: & ad vlq; populationē eorum vnā
psecuti fuimus: vbi cōprehēsis ex eis. xxv. captiuis
eandē eorum populationē igni cōbussimus/ & insu
per ad naues n̄ras cum ipsis. xxv. captiuis repedaui
mus/ interfectis ex eadem gente/ vulneratisq; pluri
mis/ ex n̄ris aut̃ interempto dūtaxat vno: sed vulne
ratis. xxij. qui oēs ex dei adiutorio sanitatē recupe
rauerunt. Ceterū aut̃ recurso in patriā p nos delibe
rato ordinatoq; viri septē illi/ qui nobiscū illuc ve
nerāt: quorū quinq; in p̄missio bello vulnerati ex

NAVIGATIO

riterāt phaselo vno in insula illa arrepto / cū captiuis
septē (quos illis tribuimus) tres videlicet viros / &
quattuor mulieres in terrā suā cum gaudio magno /
magna viriū nostrarum admiratione regressi sunt.
Nosq; hyspaniē viā sequentes / Caliciū tandē repe-
tiuimus portū: cū. CC. xxij. captiuatis personis. xv.
Octobris die. Anno dñi. M. cccc. xcix. Vbi letissi-
me suscepti fuimus / ac vbi eosdē captiuos nros ven-
didimus: Et hęc sunt quę in hac nauigatione nostra
priorē / notatu digniora conspeximus.

De secundarię nauigationis cursu.

Vantum ad secundarię nauigatiōis cursum
q & ea quę in illa memoratu digna conspexi /
dicei in sequētibus. Eandē igit inchoantes
nauigationē Caliciū exiimus portum Anno dñi
M. cccc. lxxxix. xi. Maij die. Quo exitu factu nos
cursum nostrū Campiūridis ad insulas arripientes
necnō ad insularū magnę Canarię visum transabeū-
tes in tantū nauigauimus vt insule cuidā q̄ ignis in-
sula dicit applicaremus / vbi facta nobis de lignis &
aqua p̄uisione / & nauigatiōe nra rursū p̄ Lebec-
cium ventū incepta. Post enauigatos. xix. dies / ter-
rā quandā nouā tandē tenuimus / quā quidē firmā
existere censuimus cōtra illam de qua facta in supe-
rioribus mētio est / & q̄ quidē terra in zona torrida

SECVNDA

extra lineā equinoctialem ad partē austri sita est: supra quā meridionalis polus se. v. exaltat gradibus/ extra qd'cuncq; clima/ distatq; eadē terra a p̄noīatis insulis (vt p̄ Lebeciū ventū cōstabat) leucis. cccc. In q̄ terra dies cū noctibus eq̄les. xxviij. Iunij cū sol in cancri tropico est/ existere reperimus. Eandē terrā in aquis oīno submersam/necnō magnis fluminibus pfusam esse inuenimus/q̄ & quidē semet plurimū viridē: & p̄ceras altissimasq; arbores habētem mōstrabat: vñ neminē in illa esse tūc p̄cepimus. Tū vero cōstitimus/ & classem nostrā anchorauimus: solutis nōnullis phaselis/cū qbus in terrā ipsam accedere tentauimus. Porro nos aditū in illā querētes & circū eā sepius gyrātes: ip̄am vt p̄tactū est/sic fluminū vndis vbiq; pfusam iuenimus: vt nusq; locus esset/q̄ maximis aquis nō immadesceret. Vidimus tñ interim p̄ flumina ipsa/signa t̄p̄ multa/ quēadmodū ipsa eadē tellus inhabitata esset/ & icolis multis fecūda. At qm̄ eadē signa cōsideraturi: ī ip̄am descēdere nequebamus: ad nāues n̄ras reuerti concordauimus: qd' & qdē fecimus. Quibus ab hīc ex anchoratis: postea inter Leuantē & Seroccū ventū: collateralit̄ scd̄m terrā (sic spirāte vēto) nauigauimus/p̄tentātes sepius interim/p̄sibus t̄p̄. xl. durātibus leucis/si in ipsam penetrare insulā valeremus. Qui labor oīs inanis extitit. Cum siqdē illo in latere maris fluxū q̄ a Serocco ad magistralē abibat sic violentū

NAVIGATIO

cōperimus: vt idē mare se nauigabile nō pberet: quibus cognitis incōueniētibus/consilio facto cōuenimus: vt nauigiū nr̄m p mare ad magistralē reflecteremus. Tūc p̄ scd̄m terrā ipsam int̄m nauigauimus: vt tādē portui vni applicaremus: q̄ bellissimā insulā bellissimūq; sinū quēdā in eius īgressu tenebat/sup̄ quē nobis nauigātibus vt ī illū introire possemus: ī mēsam in insula ipsa gentiū turbā a mari q̄ttuor leucis aut circi⁹ distātē vidimus. Cuius rei gr̄a letati nō parū extitimus. Igīt paratis nauculis nr̄is: vt ī eādē insulā vaderemus: līnrē quādā in q̄ p̄sone cōplures erāt: ex alto mari venire vidimus: p̄pter qd' tūc cōuenimus vt eis īuasīs ipsos cōpr̄hēderemus. Et tūc illos nauigare & in gyrū (ne euadere possent) circū dare occepimus/ q̄bus sua quoq; vice nitētibus/vidimus illos (aura tēporata manēte) remis suis oibus sursum erectis/ q̄si firmos ac resistētes se significare velle: quā rē sic idcirco illos efficere putauimus/ vt inde nos in admirationē cōuerterēt. Cū v̄o sibi nos cominus appropin̄q̄ra cognouissent: remis suis in aquā cōuerlis: terrā v̄sus remigare īceperūt. At tunc nobiscū carbasū vnā. xlv. doliorū volatū celerrimā educebamus: q̄ tūc talī nauigio delata ē: vt s̄bito vētū sup̄ eos obtineret. Cūq; irruēdi ī illos aduenisset cōmoditas: ipsi sese appatūq; suū ī phaselo suo ordinate spargētes/ se q̄c; ad nauigādū accinxeūt. Itaq; cū eos p̄terīssēmus tunc fugere conati sunt. At nos

d ij

SECUNDA

nonnullis tunc expeditis phaselis / validis viris stipa-
 tis: illos tunc cōprehēdere putātes mox in eos incur-
 rimus / cōtra q̄s bis geminis vere horis / nobis nitēti-
 bus / n̄rī carbasus n̄ra q̄ cursu eos p̄terierat rursus
 sup̄ eos reuerſa fuiſſet / illos penitus amittebamus.
 Cum v̄o ipsi se eiſdē nostris phaselis carbasocq̄ v̄n-
 dicq̄ cōſtrictos eſſe p̄ſpicerēt: oēs q̄ circit̄. xx. erant:
 & a terra duabus fere leucis distabāt / in mari saltu
 p̄ſilierunt. Quos nōs cū phaselis nostris tota p̄ſe-
 quentes die / nullos ex eis (nisi tantūmodo duos) p̄-
 hendere potuimus: alijs oībus in terrā saluis abeūti-
 bus. In lindre autē eorū quā deſeruerant / bis gemini
 iuuenes extabāt / nō de eorū gente geniti: sed quos
 in tellure aliena rapuerāt / quorū ſingulis ex recenti
 vulnere virilia abſciderāt / q̄ res admirationē nō par-
 uam nobis attulit. Hos autē cum in n̄ras ſuſcepſiſſe-
 mus nauiculas / nutibus nobis inſinuarūt: quēadmo-
 dū illi eos / ab ipsis manducādos abducerūt / indicā-
 tes interim / qd̄ gens hęc tā effera & crudelis / huma-
 narū carniū comestrix Cambali nūcuparet̄. Poſtea
 autē nos ipſam eorū lindre nobiſcū trahētes / & cum
 nauiculis nostris / curſum terrā eorū verſus arripien-
 tes / parūper interim conſtitimus: & naues n̄ras me-
 dia tantū leuca a plaga illa diſtantes anchorauimus
 quā in populū plurimū ob errare vidiffemus: in illā
 cum ipsis nauiculis n̄ris ſubito p̄perauimus / ductis
 nobiſcū duobus illis / quos in lindre a nobis inuaſa

NAVIGATIO

cōprehenderamus. Quā primū autē terrā ipsā nō pe-
de cōtigimus/omnes trepidi & seipsos abdituri in
vicinas nemorū latebras diffugerunt. Tum vero
vno ex illis q̄s prēhēderamus/abire p̄missio/& plu-
rimis illi amicitie signis/necnon nolis/cymbalis/ac
speculis plerisq; datis/diximus ei ne ppter nos cete-
ri qui aufugerāt expauescerēt/qm̄ eorū amicos esse
plurimū cupiebamus/qui abiens iussa nostra solert̄
impleuit/gente illa tota.cccc.videlicet fere viris/cū
feminis multis a filiis secū ad nos eductis. Qui iner-
mes ad nos vbi cū nauculis nostris eramus omnes
venerūt/& cū quibus tuuc amicitia bonā firmaui-
mus.restituto quoq; eis alio quem captiuū teneba-
mus/& pariter eorū lintrem quā inualeram p̄ na-
uiū nostrarū socios/apud quos erat/eis restitui mā-
dauimus. Porro hęc eorū linter/quę ex solo arboris
trunco cauata:& multū subtiliter effecta fuerat/lō-
ga.xxvi.passibus & lata duobus brachijs erat.Hęc
cū a nobis recuperassent& tuto in loco fluminis re-
posuissent omnes a nobis repente fugerūt/nec no-
bis cū amplius cōuersari voluerūt. Quo tam barba-
ro facto comperto/illos male fidei maleq; conditio-
nis existere cognouimus. Apud eos aurū dūtaxat
pauculum:quod ex auribus gestabant vidimus.Ita
q; plaga illa relicta & secundū eam nauigatis.lxxx.
circiter leucis stationē quādam nauculis tutam re-
perimus; in quā introcuntes/tātas inibi cōperimus

SECVNDA

gentes: vt id mirabile foret. Cum quibus facta amicitia iniuimus: deinde cum eis ad plures eorū pagos vbi multum secure/multūq; honeste ab eis suscepti fuimus/ & ab eis interim. cccc. vniones vnica nola emimus: cum auro modico quod eis ex gratia cōtulimus. In hac terra vinū ex fructibus sementibusq; expressum: vt ciceram ceruisiamve albam & rubentē bibunt: melius autē ex myrre pomis valde bonis confectum erat/ ex quibus cum multis q̄ bonis alijs fructibus gustui sapidis: & corpi salubribus habundanter comedimus / propterea q̄ tempestiue illuc adueneramus. Hęc eadem insula eorum rebus suppellectilive q̄ multum habundans est/ gensq; ipsa bone conuersationis/ & maioris pacificentie est/ q̄ vsq; alibi reperimus aliā. In hoc portu. xvij. diebus cum ingenti placito perstitimus/ veniētibus quotidie ad nos populis multis/ nos effigiemq; nostram & albedinem necnon vestimēta armaq; nostra/ & nauium nostrarum magnitudinē admirātib. Hī etiam nobis gentem quādam eis infestam/ occidentem versus existere retulerunt/ quę gens infinitā habebant vnionum quantitatē/ quot q; quos ipsi habebant vniones eisdem inimicis suis in belligerationibus aduersus eos habitis abstulerant: nos quoq; & quēadmodū illos piscarent/ & quēadmodū nascerent edocentes/ quorū dicta vera pfecto esse cognouimus: put & maiestas vestra posthęc amplius

NAVIGATIO

intelligere poterit. Relicto autē portu illo: & salm
plagā eandē in quā cōtinue gentes affluere pspicie
bamus/ cursu nostro pducto/ portū quendā aliū re
ficiende vnus nauiculę nostrę grā subiuius/ in q̄
gentē multā esse cōperimus/ cū quibus nec vi/ nec
amicicia cōuersionē obtinere valuimus/ illis si qm̄
q̄ in terrā cū nauiculis nr̄is descēderemus/ se cōtra
nos aspere defendētibus/ & si qm̄q̄ nō sustinere nō
valerēt in siluas aufugientibus: & nos nequaq̄ ex
pectatibus: quorū tantā barbariē nos cognoscentes
ab eis exhinc discessimus. Tuncq̄ inter nauigandū
insulā quandā in mari leucis a terra. xv. distātē vidi
mus quā si in ea populus quispiā esset inuifere con
cordanimus. In illā igit̄ accelerātes quandā inibi in
uenimus gentē/ quę oīm bestialissima simplicissima
q̄/ omniū quoq̄ gratiosissima benignissimāq̄ erat
cuiusquidē gentis ritus & mores eiusmodi sunt.

De eiusdem gentis ritu & moribus.

In vultu ac gestu corporis brutales admo
dum extant/ singuliq̄ maxillas herba qua
viridi introrsum repletas habebāt/ quā pe
cudum instar vsq̄ ruminabāt/ ita vt vix quicq̄ elo
qui possent/ quorū q̄q̄ singuli ex collo pusillas sicca
tasq̄ cucurbitas duas/ alterā herba ipsa quam i ore
tenebant/ alterā vero farina quadam albida/ ipso
d iij

SĒCVNDA

minuto simili plenā/ gerebant/ habito bacillo quo
 dam/ quē in ore suo madefactū masticatumq; sepi
 us/ in cucurbitam farrina repletā mittebant: & dein
 de cum eo de eadem farrina extrahebant: quam sibi
 post hęc in ore vtrinq; ponebant herbā ipsam quā
 in ore gestabant eadē farrina respergitando/ & hoc
 frequentissime paulatimq; efficiebant: quam rē nos
 admirati/ illius causam secretūq; / aut cur ita facerēt
 satis nequiuimus cōprehēdere. Heccine gens (vt ex
 perimēto didicimus) ad nos adeo familiariter adue
 nit/ ac si nobiscū sepius antea negociati fuissent &
 longuam amiciciā habuissent. Nobis autē per pla
 gam ipsam cum eis ambulātib; colloquētib; q;
 & interim recentē aquam bibere desiderātib; ipsi
 per signa/ se talib; aquis penitus carere insinuan
 tes/ vitro de herba farinaq; quam in ore gestabant
 offerebant/ propter quod regionem eandem aquis
 deficientem/ q; q; vt sitim subleuarent suam herbā
 farinam talem in ore gestarent intelleximus. Vnde
 factum est: vt nobis ita mēantib; & circum pla
 gam eandem vna die cum mediā illos concomitan
 tib; / viuidam aquam ausq; inuenerimus/ cognos
 uerimusq; q; ea quam bibebāt aqua ex rore/ noctu
 super certis folijs: auriculis asini similibus decidentē
 collecta erat. Quequidē folia eiusmodi rore: noctu
 no tempore se implebant/ ex quo rore qui optimus
 est/ idem populus bibebat: sed tamen talib; folijs

NAVIGATIO

plera eorūq; loca deficiebant. Heccine gens victu
alibus quę in terra solida sunt/penitus carent/quin
immo ex piscibus q̄s in mari piscantur viuūt. Eteñ
apud eos (qui magni piscatores existunt) piscium
ingens habūdat copia/ex quibus ipsi plurimos tur
tures ac q̄ bonos pisces alios plures vltro nobis ob
tulerūt. Eorum vxores herba quam in ore viri ipsi
gerebant/ nuscq; vtebantur. Verum singule cucur
bitam vnā aqua impletam/ex qua biberent habe
bant. Nullos domorū pagos/nullave tuguria gens
hec habent/pręterq; folia grandia quędam/sub qui
bus a solis feruore: sed non ab ymbribus se prote
gunt/propter quod autumabile est/q; parum in ter
ra illa pluitet. Cum autē ad piscandum mare adie
rint/folium vnū adeo grande secum quisq; piscatu
rus effert/vt in illo in terram defixo/& ad solis mea
tum versato/ sub illius vmbra aduersus estū totum
se abscondat. Haccine in insula/ q̄ multa variorū ge
nerum animalia sunt/quę omnia aquam lutulētā
bibunt. Vidētes autē q; in ea cōmodi nihil nascisce
remur/nos relicta illa/aliā quandā insulā tenuimus:
in quam nos ingredientiē/& recentem vnde bibe
remus aquā inuestigantes/putantes interim ipsam
eandem terram a nullis esse habitatā/ propterea q;
in ea neminē inter adueuiendum p̄spexeramus/dū
per arenā deambularem/ vestigia pedum q̄ma
gna nonnulla vidimus/ ex quibus censuimus q; si

SECUNDA

eisdē pedibus reliqua membra respondebant/ ho-
 mines in eadem terra grandissimi habitabant. No-
 bis autē ita p̄ arenam deambulantibus/ viam vnam
 in terrā ducentē comperimus/ secundum quam. ix.
 de nobis euntes/ insulam ipsam inuisere parauimus
 ob id q̄ non q̄spaciosam illam/ nec q̄multas in ea
 habitare gentes existimauimus. Pererrata igitur se-
 cundum eandem viā: vna fere leuca/ quinq̄ in con-
 ualle quadam(quę populate apparebant) vidimus
 casas/ in quas introeuntes quinq̄ in illis reperimus
 mulieres/ vetulas videlicet duas & iuuenulas tres
 quę quidem omnes sic statura p̄ceres erāt/ vt inde
 valde miraremur. Hę autē protinus vt nos intuite
 sunt/ adeo stupefactę p̄manserūt: vt aufugiendi ani-
 mo penitus deficerēt. Tumq̄ vetulę ipse lingua eo-
 rū nobiscū blandiuscule loquētes/ & sese omnes in
 casam vnam recipiētes/ p̄ multa nobis de suis victu
 alibus obtulerūt. Eedē v̄o omnes/ longissimo viro
 statura grandiores erant/ & quidē eque grādes/ vt
 Franciscus de Albicio/ sed meliore q̄ nos sumus p̄
 portiōe compactę. Quibus ita compertis/ posthęc
 vna conuenimus: vt iuueculis ipsis p̄ vim arreptis
 eas in Castiliā quasi rem admirandā abduceremus/
 in qua deliberatione nobis existētibz/ ecce. xxxvi:
 vel circiter viri: m̄lto q̄ femine ipse altiores: & adeo
 egregię cōpositi: vt illos inspicere delectabile foret
 casam ipsam introire occeperūt/ p̄pter quos tanta

NAVIGATIO

tūc affecti fuimus animi turbatione: vt satius apud
 nauiculas n̄ras q̄ cū tali gente esse duxissemus. Hī
 etem ingentes arcus & sagittas necnō & fudes p̄ti-
 casue magnas instar clauarū ferebāt/ qui ingressi lo-
 quebantur quoq; inter se mutuo: ac si nos compre-
 hendere vellēt. Quo tali periculo percepto/ diuersa
 etiā int̄ nos tūc fecimus cōsilia. Vnis vt illos in ipsa
 eadē casa inuaderemus: alijs v̄o nequaq; sed foris
 potius & ī platea: & alijs vt nūsq; aduersus eos pu-
 gnam quereremus/ donec qd agere vellēt intelligen-
 remus asseuerantibus. Inter q̄ consilia/ casam illā su-
 mulate exiuius: & ad naues n̄ras remeare ocepi-
 mus: ipsiq; (q̄tus est lapidis iactus) mutuo sp̄ loquē-
 tes nos inseguti sunt/ haud minore q̄ nos (vt autu-
 mo) repediātes formidine/ cū nobis manētibus ipsi
 quoq; eminus manerent/ & nisi nobis ambulanti-
 bus nō ambularēt. Cum v̄o ad naues nostras perti-
 gissemus: & in illas ex ordine itroiremus/ mox oēs
 in mare profilierunt/ & q̄ multas post nos sagittas
 suas iaculati sunt: sed tūc eos p̄paucū metuebamus
 Nā tū machinarū n̄rarū duas ī eos (potius vt terre-
 rent q̄ vt interirēt) emisimus: quarūquidē tumultu
 p̄cepto: oēs cōfestim ī mōtē vnū p̄p̄quū fuga abie-
 rūt: & ita ab eis erepti fuimus discessimusq; p̄it. Hī
 oēs nudi (vt de p̄orib; hītū est) eunt. Appellauimus
 q; insulā illā gigātū (ob p̄ceritatē eorū) insulā. Nob;
 autyltius & a terra paulo distātius trāsremigātibus

SECVNDA

solus interdum cum eis pugnasse nobis accidit: ob
 id q̄ quicq̄ a tellure sua sibi tolli nequaq̄ permitte
 re vellent. Et vtiq̄ quidem repetundę Castilię pro
 positum iam nobis in mentem subierat/ ob id potis
 simum/ q̄ vno iam fere anno in mari perstiteramus
 nec nisi tenuem alimentorū necessariorūq̄ aliorum
 munitionē retinebamus. Quę & quidē adhuc ex
 vehementibus (quos pertuleramus) solis caloribus
 iā cōtaminata inquinataq̄ erāt/ cū ab exitu nostro
 a Campiuiroidis insulis vsq̄ tunc/ cōtinue per torri
 dam nauigauissemus zonam/ & transuersim per li
 neam æquinoctialem bis: vt pręhabitum est. In qua
 quidem voluntate nobis perseuerantibus: nos a la
 boribus subleuare nostris sanctifico cōplacuit spiri
 tui. Nempe receptum quempiam pro rursus nouā
 dis naualibus nostris/ nobis quęrentibus/ ad gentē
 quandam peruenimus/ quę nos cū maxima susce
 pit amicitia/ & quasquidem vnionū perlarūve ori
 entalium comperimus in numero maximo tenere/
 ppter quod. xlvij. diebus ibi perstitimus & .C. xix.
 vnionū marchas/ precio (vt estimabamus). xl. non
 superāte ducatos/ ab eis cōparauimus. Nam nolas/
 specularia/ cristalinolq̄ nūnullos/ necnon leuissima
 electri solia quędam/ eis tantū ppterea tradidimus.
 Nempe quotquot quilibet eorum obtineret vnio
 nes/ eos p sola nola donabat. Didicimus quoq̄ in
 terdum ab eis/ quomodo & vbi illos piscarentur

NAVIGATIO

qui & quidem ostreolas/ in quibus nascunt/ nobis
plures largiti sunt. Et pariter nonnullas mercati. fuis
mus: vbi in quibusdam. C. &. xxx. vniones in quib
busdam vero non totidem reperiebant. Noueritq
maiestas vestra/ qd nisi pmaturo sint & a conchilijs
in quibus gignuntur per sese excidant/ omnino per
fecti nō sunt. Quinimmo in breui vt sepius ipse ex
pertus sum (emarcescūt: & in nihil redacti sunt. Cū
vero maturi fuerint in ostrea ipsa inter carnes (pre
ter id qd ipsis carnibus hereāt) se separāt/ & huiusce
modi optimi sunt. Efluxis igit. xlvij. diebus/ necnō
gente illa/ quam nobis plurimū amicā effeceramus
relictā/ hinc ab eis excessimus ob plurimarū rerum
nostrarū indigentiam/ venimusq; ad Antiglię insu
lam quā paucis nuper ab annis. Cristophorus Co
lumbus discooperuit/ in q̄ reculas nostras ac nauas
lia reficiēdo/ mensibus duobus & diebus totidē per
mansimus/ plures interdum Christicolarū inibi cō
uersantium cōtumelias perpetiēdo quas prolixus
ne nimium fiam hic omittō. Eandem vero insulam
xxij. Iulij deferentes/ percursa vnius mēsis cum me
dio nauigatione Calicium tandem portum. viij. mē
sis Septembris subiuiimus/ vbi cum honore pfectu
q; suscepti fuimus. Et sic per dei placitum finem no
stra coepit secunda nauigatio.

De tertio facta nauigatione:

SECUNDA

E in Sibyllia existente/ & a poenis atq; las
 m boribus quos inter p̄memoratas pertule
 ram nauigationes paulisper requiescente/
 desideranteq; posthęc in perlarum terram remeare
 fortuna fatigationū mearnm nequaq; adhuc satura
 serenissimo illi dño Manueli Portugalię regi misit
 in cor(nescio vt quid) vt destinato nuncio litteras
 regales suas ad me transmitteret quibus plurimum
 rogabat vt ad eum apud Lisbonā celerius me trans
 ferrem: ipse etem mirabilia mihi plurima faceret. Su
 per qua re nondum tunc deliberaui: quinimmo ei p
 eundemet nuncium/ me minus bene dispositum &
 tunc male habere significauī. Verū si quandoq; res
 conualescerē & maiestati eius regię meū forsan cō
 placeret obsequium/omnia quęcunq; vellet ex ani
 mo perficerē. Qui rex percipiēs q̄ me ad se tūc tra
 ducere nequiret Iulianū Bartholomeū locundū qui
 tunc in Lisbona erat rursus ad me destinauit cum
 cōmissione vt oībus modis me ad eundē regē secū
 perduceret: ppter cuius Iuliani aduentū & preces
 coactus tūc fui ad regē ipsum meare/ quod(qui me
 nouerant omnes) malū esse iudicarunt. Et ita a Cas
 stilia vbi honor mihi non modicus exhibitus extite
 rat/ac rex ipse Castilie existimationē de me bonam
 cōceperat profectus sum: & qđ deterius fuit/hospi
 te insalutato/ ac mox coram ipso rege domino Ma
 nuele meipsum obtuli: qui rex de aduentu meo nō

NAVIGATIO

paruam visus est cōcepisse leticiam / plurimum me
interdum rogans / vt vna cum tribus eius. conser-
uantē nauibus / quę ad exeundum & ad nouarum
terrarum inquisitionem preparatę erant proficisci
vellem. Et ita (quia regum preces pręcepta sunt) ad
eius votum consensi.

Tempus profectiois tertie

Gitur ab hoc Lisbonę portu cū tribus cō-
seruantia nauibus die Maij decima. M.
cccc. & primo / abeuntes / cursum nostrū
versus magnę Canarię insulas arripuimus : secun-
dū quas & ad earum prospectum instanter enauig-
antes idem nauigium nostrū collateraliter secun-
dum Affricam occidentē versus secuti fuimus. Vbi
pisciū quorundam (quos Parighi nuncupant) mul-
titudinem maximam in equore prędidimus / tribus
inibi diebus morā facientes. Exinde autem ad par-
tem illam Ethiopię / quę Besilieca dicitur deueni-
mus / quę quidem sub torrida zona posita est / &
super quā quattuordecim gradibus se Septentrio-
nalis erigit polus in climate primo vbi diebus vns
decim nobis de lignis & aqua prouisionem paran-
tes restitimus / propter id qđ Austrum versus per
Athlanticum pelagus / nauigandi mihi inesset affe-
ctus. Itaq; portū Ethiopię illū post hęc relinqūtes

SECUNDA

tunc per Lebecium ventū in tātum nanigauimus
 vt. lx. & vii. infra dies insule cuidam applicuerimus
 quę insula. DCC. a portu eodem leucis ad Lebecij
 partē distaret. In quibusquidē diebus/peius perpe-
 si tempus fuimus q̄ vnq̄ in mari quisq̄ antea p̄-
 lerit/ ppter ventorū nimborūue impetus/ qui q̄ plu-
 rima nobis intulere grauamina ex eo q̄ nauigiū no-
 strum lineę p̄sertim equinoctiali continue iunctū
 fuit. Inibi q̄ in mense Iunio hyems extat ac dies no-
 ctibus equales sunt/atq̄ ipse vmbre nostre cōtinue
 versus meridiem erant. Tandem vero omnino nā-
 ti placuit nouam vnā nobis ostendere plagā. xviij
 scilicet Augusti/iuxta quā leuca sepositi ab eadem
 cum media) restitimus/ & postea assumptis cymbis
 nōnullis in ipsam visuri si inhabitata esset/ profecti
 fuimus: quā & quidē incolas plurimos habitare re-
 perimus qui bestiis prauiores erant/quemadmodū
 maiestas regia vestra posthęc intelliget. In hoc v̄o
 introitus nostri principio/ gentem non percepimus
 aliquā/ q̄uis oram ipsam per signa plurima(quę vi-
 dimus) populo multo repletā esse intellexerimus.
 De qua quidē ora pro ipso serenissimo Castilię res-
 ge possessorii cepimus/ inuenimusq̄ illam multū
 amenam/ ac viridem esse & appatētię bonę. Est au-
 tem extra lineā equinoctialem Austrum versus. v.
 gradibus/ & ita eadem die ad naues nostras repeda-
 uimus. Quia vero lignorum & aquę penuriam pa-

NAVIGATIO

tiebamur/cōcordauimus iterum in terrā/ alterā die
reuerti/vt nobis de necessarijs pvideremus: in qua
quidem nobis extantibus/ vidimus stātes in vnus
montis cacumine gentes/ quę deorsum descendere
non auderent/ erantq; nudi omnes/ necnon consi-
milis effigiei colorisq; / vt de supioribus habitū est.
Nobis autē satagentibus vt nobiscū conuersatū ac-
cederent/nō sic securos eos efficere valuimus vt de
nobis adhuc nō diffiderent. Quorū obstinatione p-
teruicq; cognita/ ad naues sub noctē remeauimus
relictis in terra(videntibus illis) nolis speculisq; nō
nullis ac rebus alijs. Cumq; nos in mari eminus esse
prospicerēt/omnes de ipso mōte(ppter reculas q̄s
reliqueramus)descenderunt/plurima inter se admis-
rationis signa facientes. Nec tunc de aliquo nisi de
aqua nobis puidimus. Craftino autē effecto mane
vidimus e nauibus gentem eandem numero q̄ ante
tea maiorē/passim per terram ignes fumosq; facien-
tē. Vnde nos existimantes/ q̄ nos per hoc ad se in-
uitarent/iuimus ad eos in terram/vbi tūc populum
plurimum aduenisse cōspeximus: qui tamē a nobis
longe seipso tenebant/signa facientes interim non
nulla: vt cum eis interiorius in insulā vaderemus. Pros-
pter quod factū est/ vt ex Christicolis nostris duo
protinus ad hoc parati/ periculo ad tales eundi se
metipso exponerent: vt quales gentes ipsi forent
aut si quas diuitias speciesue aromaticas villas habe

TERTIA

rent/ipsi cognoscerent: quapropter in tantū nauū
 pretorem rogatauerunt/vt eis quod postulabāt an
 nueret. Tum vero illi ad hoc sese accingētes necnō
 plerāq; de rebus suis minutis/secū sumentes/ vt in
 de a gentibus eisdem/mercarent alias: abierūt a no
 bis/data conditione: vt ad nos post quinq; dies ad
 summū remeare solliciti essent: nos etenim illos tam
 diu expectaremus. Et ita tunc iter suū in terrā arri
 puerunt/atq; nos ad naues nostras regressum cepi
 mus vbi expectando eos diebus. viij. perstitimus:
 In quibus diebus gens per multa noua dietim fere
 ad plagam ipsam adueniebat/ sed nusq; nobiscū
 colloqui voluerūt. Septima igit aduentāte die nos
 in terram ipsam iterū tendentes/gentē illam mulie
 res suas omnes secū adduxisse reperimus. Quā yō
 primū illuc peruenimus/ mox ex eisdem vxoribus
 suis ad colloquendū nobiscū q̄plures miserunt/se
 minis tamen eisdem/ non satis de nobis confidenti
 bus: quod quidem nos attendentes cōcordauimus
 vt iuuenem vnum e nobis (qui validis agilifq; nimi
 um esset) ad eas quoq; transmitteremus/& tunc vt
 minus femine eedē metuerent/in nauculas nostras
 introiuimus. Quo egresso iuvene cum seipsum in
 ter illas immiscuisset/ac ille omnes circūstantes con
 tingerent palparentq; eum/& propter eum nō pa
 rū admirarentur: ecce interea de monte femina vna
 vallum magnum manu gestās aduenit/quē postq;

NAVIGATIO

vbi iuuenis ipse erat appropiauit/ tali eum valli sui
 ictu a tergo percussit vt subito mortuus in terrā ex
 cideret:quem confestim mulieres alię corripiētes/il
 lum in montē a pedibus p̄traxerunt/ viriq; ipsi qui
 in monte erāt/ad littus cū arcubus & sagittis adue
 niētes/ac sagittas suas in nos conijciētes/ tali gentē
 nostrā affecerūt stupore(ob id q̄ nauiculę illę ī qui
 bus erat harenā nauigando radebāt/nec celerit au
 fugere tunc poterant) vt sumendorū armorum suo
 rum memoriam nemo tunc haberet. Et ita q̄ plures
 contra nos sagittas suas eiacularantur. Tum vero
 in eos/ quattuor machinarū nostrarum fulmina(li
 cet neminem attingentia) emisimus/quo audito to
 nitruo/omnes cursum in montē fugerunt/ vbi mu
 lieres ipsę erāt/quę iuuenē nostrum quem trucidā
 uerant(nobis videntibus) in frustra secabāt/ nec nō
 frustra ipsa nobis ostentantes/ ad ingentem quem
 succenderant ignem torrebant/ & deinde posthec
 manducabant. Viri quoq; ipsi signa nobis similiter
 facientes/geminos Christirolas nostros alios/se pa
 riformiter peremisse manducasseq; insinuabāt: qui
 bus/ qui & vtiq; vera loquebantur/in hoc ipso cre
 didimus. Cuius nos improperij vehemētius piguit:
 cum immanitatem quam in mortuum exercebant:
 oculis intueremur ipsi proprijs. Quamobrem plu
 res quam quadraginta de nobis in animo stabili
 ueramus / vt omnes pariter terram ipsam impetu

SECVNDA

potentes tam immāne factum tamq̃ bestialem fero
 ciā vindicatū vaderemus. Sed hoc ipsum nobis na
 uiprētor nō permisit/ & ita tam magnā ac tam gra
 uem iniuriā passi/ cū maliuolo animo & grandi op
 probrio nostro (efficiēte hoc nauiprēptore nō)
 impunitis illis abscessimus. Postq̃ autē terrā illam
 reliquimus/ mox inter Leuantē & Seroccū vētum
 (scđm quos se continet terra) nauigare ocepimus:
 plurimos ambitus/ plurimosq̃ gyros/ interdū sectā
 tes/ quibus durantibus/ gentes non vidimus/ quæ
 nobiscum praticare aut ad nos appropinquare vo
 luerint. In tantū vero nauigauimus vt tellurem vnā
 nouā (quę scđm Lebeccium se porrigeret) inueneri
 mus. In qua cum campū vnū circuiuissemus (cui san
 cti Vincentij campo nomen indidimus (secundum
 Lebeccium ventum posthac nauigare ocepimus.
 Distatq̃ idē sancti Vincentij campus a priore ter
 ra illa vbi Christicolę nři exiterunt interempti. cl.
 leucis ad partē Leuātis. Qui & quidē campus. viij.
 gradibus extra lineā equinoctialem/ versus austrū
 est. Cum igitur ita vagantes iremus/ quadā die co
 piosam gentium multitudinem/ nos nauiumq̃ no
 strarum vastitatē mirantiū/ in terra vna alia esse cō
 speximus/ apud quos tuto in loco mox restitimus:
 & deinde in terrā ipsam ad eos ex nauiculis nostris
 descendimus/ quos quidem mitioris esse conditio
 nis q̃ priores reperimus. Nam & si in edomandis

NAVIGATIO

illis diu elaborauimus/amicos tantē nostros eos tē
dem effecimus: cum quibus negociando practican
doq; varie. v. māsimus diebus vbi cānas fistulas vi
rides plurimū grossas/ & etiam nōnullas in arborū
cacuminibus siccās inuenimus. Cōcordauimus au
tem vt ex eadem gēte duos/ qui nos eorum linguā
edocerent/ inde traduceremus. Quamobrem tres
ex eis: vt in Portugalliam venirent/ nos vltro comi
tati sunt. Et qm̄ me omnia psequi ac describere pi
get/ dignetur vestra nosse maiestas: qd nos portum
illum linquentes/ per Lebecium ventum/ & in vi
su terrę semper transcurrimus/ plures continue faci
endo scalas pluresq; ambitus/ ac interdum cū mul
tis populis loquendo: donec tandē versus austrum
extra Capricorni tropicū fuimus. Vbi sup horizon
ta illū meridionalis polus. xxxij. sese extollebat gra
dibus/ atq; minorem iam perdideramus vrsam: ipsa
q; maior vrsa multū infima videbat/ fere in fine Ho
rizontis se ostentans: & tūc per stellas alterius me
ridionalis poli nosmetipsos dirigeuimus/ quę mul
to plures/ multoq; maiores ac lucidiores/ q̄ nostri
poli stelle existūt/ propter qd plurimarū illarū figu
ras confinxi/ & p̄sertim earū quę prioris ac maio
ris magnitudinis erant/ vna cū declinatione diame
trorū quas circa polum Austri efficiūt/ & vna cum
denotatione earundem diametrorū & semidiamet
rorū earū prout in meis quattuor dietis siue nauis

TERTIA

gationibus inspicere facile poterit. Hoc cene v̄o nauigio nostro a campo sancti Augustini incepto. Dccc: percurrimus leucas videlicet v̄sus Ponentem. c. & versus Lebecciū. Dc. quasquidē dum pagraremus si quis quę vidimus enumerare vellet non totidem ei papirę cartę sufficerent. Nec quidem interdum magni cōmodi res inuenimus demptis infinitis cassię arboribus: et pariter plurimis quę laminas certas producunt/ cum quibus & miranda alia per multa vidimus q̄ fastidiosa recensitu forent. Et in hac quidem peragratione. x. fere mēsisbus extitimus. In qua cognito q̄ mineralia nulla reperiēbamus/ conuenimus vna vt abinde surgentes alio p̄ mare euagaremur. Quo inito inter nos consilio/ mox edictū fuit ac in omnē cētum nostrū vulgatū vt quicquid in tali nauigatione pręcipiendum censerem/ id ipsum integriter fieret. Propter quod cōfestim edixi mandauicq̄ vbiq̄/ vt de lignis & aqua p̄ sex mensibus munitionē omnes sibi pararent. (Nam per nauium magistros nos cū nauibus nostris adhuc tantūdem nauigare posse indicatum est) qua quidem (quā edixeram) facta prouisione/ nos oram illam linquētes & inde nauigationē nostrā per Seroccū ventū initiantes Februarij. xij. videlicet/ cum sol equinoctio iam appropinquaret & ad hoc Septentrionis hemispherium nostrū vergeret in tantū peruagati fuimus: vt meridianū polū super horizonta illum. liij. gradibus

NAVIGATIO

sublimatū inuenerimus. Ita vt nec minoris vr̄se nec maioris / stelle ammodo inspicere valerēt. Nam tunc a portu illo a quo per Serocum abieramus. cccc. leucis longe iam facti eramus. iij. videlicet Aprilis. Qua die tempestas ac pcella in mari tam vehemēs exorta est / vt vela nostra omnia colligere & cum solo nudoq; malo remigare compelleremur pflante vehementissime Lebeccio ac mari intumescēte & aere turbulentissimo extante. Propter quem turbinis violentissimū impetum nostrates omnes non modico affecti fuerunt stupore. Noctes quoq; tūc inibi q̄maxime erant. Etenim Aprilis. vij. sole circa arietis finem extāte ipsę eędem noctes horarum xv. esse repertę sunt: hyemscq; etiam tunc inibi erat vt vestra satis perpendere potes. maiestas. Nobis autem sub hac nauigantibus turbulentia: terrā vnā Aprilis. ij. vidimus / penes quam. xx. circiter leucas nauigantes appropiauius. Verum illam omnimodo brutalem & extraneā esse comperimus / in qua quidem nec portum quēpiam / nec gētes aliquas fore conspeximus: ob id (vt arbitror) q̄ tam asperum in ea frigus algeret vt tam acerbum vix quisq; q̄perpeti posset. Porro in tanto periculo / in tantaq; tempestatis importunitate nosmet tum reperi mus / vt vix alteri alteros prę grandi turbine nos videremus. Quamobrem demum cum nauium prę tore pariter concordauimus vt connauitis nostris

SECUNDA

omnibus/terrā illam linquendi/seq̃ ab ea elongan-
di/ & in Portugalliam remeandi signa faceremus.
Quod consiliū sanum quidē & vtile fuit/ cū si inibi
nocte solū adhuc illa p̃stitissemus/ dispersi omnes
eramus. Nempe cū hīnc abiissemus tam grādis die
sequenti tempestas in mari excitata est/ vt penitus
obruī/perdite metueremus. Propter quod plurima
peregrinationū vota/ necnō alias q̃plures cerimo-
nias (prout nautis mos esse solet) tunc fecimus. Sub
quo tempestatis infortunio. v. nauigauimus diebus
demissis omnino velis. In quibusquidem. v. diebus
cc. & l. in mari penetrauimus leucas/ lineę interdū
ęquinoctiali necnon mari & aurę temperationi sem-
per appropinquando/ per quod nos a p̃missis eri-
pere periculis altissimo deo placuit. Eratq̃ huiusce-
modi nostra nauigatio ad transmontanū ventū &
grēcū/ ob id q̃ ad Etkiopię latus pertingere cupie-
bamus: a quo p̃ maris Athlāntici fauces eundo. M.
ccc. distabamus leucis. Ad illam autē p̃ summitonā-
tis gratiā Mañ bis quinā pertigimus die. Vbi in pla-
ga vna ad latus Austri (quę Serrationa dicitur). xv.
diebus nosip̃s refrigerando fuimus. Et post hęc
cursum nostrum versus insulas/ Lyazori dictas/ ar-
ripuimus/ quęquidem insulę a Serrationa ipsa. Dcc.
& l. leucis distabant: ad quas sub lulij finem perue-
nimus/ & pariter. xv. inibi nos reficiēdo p̃stitimus
diebus. Post quos inde exiuius/ & ad Lisbonę

NAVIGATIO

nostrę recursum nos accinximus: a qua ad occidentis partē. ccc. sepositi leucis eramus: & cuius eadē deinde portū. M. D. ij. cum prospera saluatione cunctipotentis nutu rursus subiuius/ cū duabus dūtaxat nauibus: ob id q̄ tertiā in Serrationa (qm̄ amplius nauigare nō posset) igni cōbusseramus. In hac autē nostra tertio cursa nauigationē. xvi. circiter menses pmanlimus. e quibus. xi. absq̄ transmontaneę stellę necnō & maioris vr̄ę minorisue aspectu nauigauimus/ quo tempore nosmetipsos per aliam meridionalis poli stellā regebamus. Quę sup̄ius cōmemorata sunt/ quę in eadē nostra tertio facta nauigatione/ relatu magis digna conspexi.

De quartę nauigationis cursu.

Eliquum autē est: v̄t quę in tertia nauigatione nostra p̄spexerim edisseram. Quia vero iam p̄longa narratione fatisco/ & quodq̄ hęc eadem n̄ra nauigatio ad speratū a nobis finē minime p̄ducta est/ ob aduersitatem infortunumve quoddā quod in maris Athlantici nobis accidit sinu: idcirco breuior fiam. Igit̄ ex Lisbonę portu cum sex cōseruantie nauibus exiuius cū p̄posito insulam vnā versus horizontē positā inuisendi: quę Melcha dicit̄ & diuitiarum multarū famosa/ necnō nauīū oīm siue a Gangetico siue ab Indico mari ve-

QVARTA

nientium receptus siue statio est/ quemadmodum
 Calicia receptus siue hospitale oīm nauigantiū est/
 qui ab oriente in occidentē & econuerso vagantur
 prout de hoc ipso per Calicutiē viā fama est. Quæ
 quidem insula Melcha plus ad occidentē Calicutia
 vero ipsa plus ad meridiē respicit: quod idcirco co
 gnouimus/ quia ipsa in aspectu. xxxiij. graduū poli
 antarctici sita est. Decima ergo Maij die. M.D. iij.
 nobis vnde supra egredientibus/ cursum nostrū ad
 insulas virides nuncupatas/ primo dixerimus. Vbi
 rerum necessariū munimina/ necnō & plura diuer
 sorum modorū refrigeramina sumentes: & .xij. in
 terdum inibi diebus cessantes: per ventum Seroccū
 post hęc euanigare occepimus: cū nauidominus no
 ster tanq̃ presumptuosus capitosusq̃ præter neces
 sitatem & omniū nostrum vnanimitatem(sed solū
 vt sese nostri & sex flauū prepositū ostentaret) ius
 sit vt in Serralionā Australem Ethiopię terram ten
 deremus. Ad quā nobis accelerātibus: & illam tan
 dem in cōspectu habentibus/ tam immanis & acer
 ba suborta tempestas est/ ac ventus contrarius/ &
 fortuna aduersa inualuit: vt in ipsam(quam nostris
 ipsi videbamus oculis) per quatrīduum applicare
 non valuerimus: quinimmo coacti fuerimus vt illa
 relictā ad priorem nauigationē nostram regredere
 mur. Quāquidē nos per Suduesium(qui ventū est
 inter meridiem & Lebeciū) reassumentes. ccc. per

NAVIGATIO

illam aritudinem nauigauimus leucas. Vnde factū
est vt nobis extra lineam equinoctialem tribus pe-
ne gradibus iam tunc existentibus/terra quēdā (a q̄
xij. distabamus leucis) apparuerit: quē apparitio nō
parua nos affecit admiratione. Terra etē illa/insu-
la in medio mari multū alta & admirabilis erat/quē
leucis duabus longior & vna dilatior non exister-
bat: in qua quidem terra nunq̄ quisq̄ hominū aut
fuerat aut habitauerat: & nihilominus nobis inſoeli-
ciſſima fuit. In illa em̄ p̄ ſtolidum conſiliū ſuū & re-
gimen/præfectus nauium noſter nauē ſuā perdidit:
Nempe illa a ſcopulo quodam elifa/ & inde ppter
hoc in rimas diuiſa/sancti Laurentij nocte (quē Au-
guſti. x. eſt) in mari penitus ſubmerſa extitit/ nihil
inde ſaluo manente/ demptis tantummodo nautis:
Eratq̄ nauis eadem doliorum. ccc. in qua noſtre to-
tius turbę totalis potentia erat. Cum autē omnes
circa illam ſatageremus: vt ſi forte ipſam a periculo
ſubtrahere valeremus: dedit mihi in mandatis idem
nauium præfectus: vt cū nauicula vna receptū quē-
piam bonum vbi pupes noſtras ſecure omnes reci-
pere poſſemus apud inſulam eandem inuentū per-
gerē/ nolens tamen ipſe idem præfectus: vt nauem
meā (quē nouē nautis meis ſtipata: & i nauis pericli
tantis adiutorio intenta foret) mecum tunc tradu-
cerem: ſed ſolum vt edixerat portū vnum inquiſitū
īrem/ & in illo nauem meā ipſam mihi reſtitueret:

f ij

QVARTA

Qua iussione recepta/ego vt mandauerat(sumpta
 mecū nautarū meorū medietate) in insulā ipsam(a q̄
 iij. distabamus leucis) properās/ pulcherrimū inibi
 portū: vbi classē nostrā oēm tute satis suscipere
 possemus inueni. Quo cōperto. viij. ibidem diebus
 eundē nauīū prēfectū cū reliqua turba expectando
 p̄stiti. Qui cū nō aduenirēt/ molestē nō parū ptuli
 atq; qui mecū erāt sic obstupescēbāt vt nullo cōso-
 lārī modo vellent. Nobis autē in hac existētibus an-
 gustia/ ipsa octaua die pupim vnā p̄ equor aduētā-
 re cōspeximus/ cui vt nos p̄cipere possent mox ob-
 uiam iuimus cōfidentes sperantesq; vna qd̄ ad me-
 liorē portū quēpiam nos secū ducerēt. Quibus dū
 nos appropinquassemus/ & vicissim nos resalutasse-
 mus: retulerūt illi nobis/ eiusdē prēfecti nostri na-
 uē in mari penitus(demptis nautis) perditā extitisse
 quē nuncia(vt cōtēplari vestra pōt regia maiestas)
 me nō parua affecerūt molestia/ cum a Lisbona(ad
 quā reuerti habebā). M. longe existēs leucis/ in lon-
 go remotoq; mari/ me esse sentirem. Nihilominus
 tamen fortunē nosmet subiicientes vltēius p̄cessis-
 mus/ reuersiq; in primis fuimus ad memoratā insu-
 lā vbi nobis de lignis & aq̄ in cōseruatiē meę nauī
 p̄uidimus. Erat v̄o eadē insula penitus inhospitata
 inhabitataq; / multa aqua viuida & suauī in illa sca-
 turiente/ cū infinitis arboribus innumerisq; voluci-
 bus marinis & terrestribus: quę adeo simplices erāt

NAVIGATIO

vt sese manu comprehendi intrepide permittere:
 Propter quod tot tunc prendidimus vt nauculam
 vnā ex illis adimpleuerimus. In ea autē nulla alia in-
 uenimus animalia/pterq̃ mures q̃maximos:& la-
 certas bifurcam caudam habentes cum nōnullis ser-
 pentibus quos etiā in ea vidimus. Igit̃ parata nobis
 inibi puisione sub vento inter meridiem & Lebec-
 ciū ducente perreximus/ob id q̃ a rege mandatum
 acceperamus:vt qualicūq̃ nō obstante periculo/ p̃-
 cedentis nauigationis viam insequeremur. Incepto
 ergo huiuscemodi nauigio/ portū tandē vnū inue-
 nimus quē oīm sanctor̃ Abbaciam nūcupauimus:
 ad quē (psperam annuente nobis aurā altissimo) in-
 fra.xvij.pertigimus dies. Distatq̃ idē portus.ccc. a
 p̃fata insula leucis/in quoquidē portu nec p̃fectum
 nostrū/nec quemq̃ de turba aliūm reperimus/& si
 tamē in illo mensibus duobus & diebus quattuor
 expectauerimus/quibus effluxis: viso q̃ illuc nemo
 veniret cōseruantia nostrā tunc & ego concordau-
 mus/vt scd̃m latus longius p̃grederemur. Percurs-
 sis itaq̃. cc. lx. leucis portui cuidā aliū applicuimus
 in quo castellū vnū erigere p̃posuimus/qd̃ & qui-
 dē p̃fecto fecimus relictis in illo.xxiiij. Christicolis
 nobiscū existentibus/qui ex p̃fecti nostri pupes p̃-
 dita collecti fuerant. Porro in eodē portu p̃fatum
 construendo castellū & bresilico pupes ñras onus-
 tas efficiēdo.v. perstitimus mensibus/ob id q̃ p̃g-

QVARTA

nouerū perpaucitate & plurimiorū apparatusū ne
 cessitate/longius p̄gredi non valebamus. Quibus
 superioribus ita peractis/concordauimus post hęc
 in Portogalliā reuertī/quā rem per grēcū transmōs
 tanūq; ventum necesse nobis erat efficere. Relictis
 igitur in castello p̄fato Christicolis. xxiiij. & cum
 illis. xij. machinis ac alijs pluribus armis/vna cū p̄
 uisione p̄ sex mensibus sufficiēte/ necnō pacata nō
 biscū telluris illius gente(de qua hic minima fit mē
 tio) licet infinitos inibi tunc viderimus/ & cum illis
 practicauerimus. Nam. xl. fere leucas cū. xxx. ex eis
 in insulam ipsam penetrauimus. Vbi interdum plu
 rima p̄speximus. q̄ nūc subticescēs libello meo. iij.
 nauigationum referuo. Estq; eadē terra extra lineā
 æquinoctialē ad partē Austri. xviij. gradibus & ex
 tra Lisbonę meridianū ad occidētis partem. xxxv.
 put instrumenta nostra monstrabant/nos nauiga
 tionem nostrā per Nōmordenſium(qui inter gręs
 cum transmontanūq; verus est) cum animi p̄posi
 to ad hanc Lisbonę ciuitatē p̄ficiscēdi inicianes/tā
 dem post multos labores multaq; pericula in hunc
 eiusdē Lisbonę portū infra. lxxviij. dies. xxviij. Iunij
 M.D. iij. cum dei laude introiuimus. Vbi honorifi
 ce multū & vltraq; sit credibile festiuę suscepti fui
 mus: ob id q̄ ipsa tota ciuitas nos in mari disperdi
 tos esse existimabat/quēadmodū reliqui omnes de
 turba nostra/ p̄ p̄fecti nrī nauīū stultā p̄sumptionē

NAVIGATIO

extiterant. Quo superbiā modo iustus omniū cen-
sor deus cōpensat. Et ita nunc apud Lisbonā ipsam
subsisto/ignorās qđ de me serenissimus ipse rex de
inceps efficere cogitet/ qui a tantis laboribus meis
iam exnunc requiescere plurimū peroptarem/hunc
nunciū maiestati vestre plurimū quoq; interdū cō-
mendans. Americus Vesputius in Lisbona.

Pressit/ & ipsa eadē Christo monimēta fauēte
Tempore venturo cetera multa premet.

Finitū. iij. kl. Septē
bris Anno supra ses-
quimillesimū. vij.

Vrbs Deodate tuo clarescens nomine pressit
Qua Vogel montis suat iuga pressit opus

